Poštnina plačana v gotovini.

Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 12·50, za inozemstvo D 20·50, dostavljen na dom D 14·—, za inkasnice D 12·50. Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi „TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica štev. 4.

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 278. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — SHS poštnočekovni račun štev. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV. — Številka: 203. Maribor, sobota 8. septembra 1923.

PRISTNA SCHÖLLER VOLNA ZA STROJNE PLETENINE IN ROČNA DELA, TOVARNIŠKA ZALOGA GASPARI & FANINGER MARIBOR ZNANA TRIKOTAŽA VSEH VRST.

Rojstvo našega prestolonaslednika.

Uradni komunikeji. — Manifestna narod. — Svečavnosti. — Amnestija. — Manifestacije.

Na zahtevo vlade, da se drži predpisov o rojstvu prestolonaslednikov, se je naša prevzvišena kraljevska dvojica v ponedeljek vrnila iz Bleda v Beograd, čeprav se je prvotno mislilo, da počaka na vesel dogodek na Bledu. Nj. Vel. kraljica Marija se že pri povratku v Beograd ni počutila dobro in že v ponedeljek ponoči so se razširile po prestolnici vesti, da je porodila in sicer princeso. Vesti niso odgovarjale resnici, vendar pa je bilo po zatrdilu dvornih zdravnikov pričakovati vsak čas veselega dogodka. V noči od srede na četrtek je bilo že vse pripravljeno za porod in v dvorni sprejemnici se je vršila pod nadzorstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra seja ministrskega sveta, kateri so prisostvovali vsi v Beogradu se nahajajoči ministri in patrijarh Dimitrije kot zastopnik cerkve. V četrtek ob 2.55 zjutraj so zdravniki svetu javili, da je Nj. Vel. kraljica rodila zdravo moško dete.

Po rojstvu je bil takoj izdan sledeči komunike: **»Njegovo Vel. kraljica Marija je danes 6. septembra 1923, ob 2.55 zjutraj rodila živo moško dete. Porod je bil normalen. Stanje kraljice matere in deteta je jako dobro. V Beogradu, dne 6. septembra 1923. Prof. dr. Aničić, dr. Kohen, dr. Zdravković.«**

Takoj po porodu so bili pozvani namestnik ministrskega predsednika, prometni minister Velizar Janković, minister pravde dr. Perić kot čuvar državnega pečata in predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović, ki so si ogledali novorojenčka in na to sestavili sledeči državni akt.

»Pozvani od Njeg. Vel. kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, Aleksandra I., da prisostvujemo ob porodu Njenega Vel. kraljice Marije, smo se sestali dne 6. septembra 1923. na kraljevskem dvoru v Beogradu ter se prepričali, da je Nj. Vel. kraljica Marija, soproga Njeg. Vel. kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, Aleksandra I. rodila danes, 6. septembra ob 2.55, živo moško dete.«

Njeg. Vel. kralj Aleksander je izdal na to na narod sledeči manifest:

»Mojemu dragemu narodu! Nj. Vel. Kraljica Marija je danes zjutraj, 6. sept. 1923., porodila živo moško dete, ki postaja po določilih člena 56. državne ustave Moj naslednik na prestolu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z vsemi pravicami, ki mu pristojajo po ustavi in zakonih države. Ko objavljamo to radostno vest dragim Srbom, Hrvatom in Slovencem ter vsem ostalim državljanom kraljevine, jim pošiljamo Svoj kraljevski pozdrav! Beograd, na kraljevskem dvoru, 6. septembra 1923. Aleksander I. l. r.« Podpisi ministrov.

Dalje je Njeg. Vel. kralj obvestil o rojstvu prestolonaslednika takoj tudi starega očeta romunskega kralja Ferdinanda v Beograd, staro mater romunsko kraljico, ki se nahaja še vedno v Parizu in kuma, vojvodo Jorškega, angleškega prestolonaslednika. Vsi trije so takoj odgovorili, da dospejo v Beograd. Boter mladega kraljeviča, kateremu bodo dali ime Stevan, bo vojvoda Jorški.

Ob 8. uri zjutraj se je vršila svečana seja ministrskega sveta, na kateri so bile določene modalitete proslave rojstnega dne prestolonaslednika doma in pri naših zastopnikih, ter je bil prečitan kraljev manifest. Minister pravde je dobil ukaz, da izda obsežen ukaz o amnestiji. Takoj na to so odšli ministri na dvor, kjer so pozdravili Nj. Vel. kraljico in se poklonili prestolonasledniku. — Program za krst se določi te dni. Krst se bo vršil prihodnji teden.

Ob 12. uri se je vršila v saborni cerkvi svečana služba božja, katero je daroval patrijarh Dimitrije sam ob številni asistenci. Ob 12.10 je prišel v cerkev kralj Aleksander v spremstvu princa Arzena in prvega adjutanta, generala Hadžića. V cerkvi je bil ves diplomatski zbor, generaliteta, zastopniki vojaških in civilnih oblasti in vsi dvorni oficirji. Po službi božji je imel patrijarh govor, v katerem je prosil Boga, naj podari kralju srečo, da bo dobro upravljal našo državo. Nato je blagoslovil ves kraljevski dom. Potem je kralj sprejel čestitke diplomatskega zbora in višjega duhovništva ter se odpeljal na dvor, da sprejme še druge čestitke.

Beograjski občinski svet je sklical takoj svečano sejo, na kateri je podaril v proslavo veselega dogodka materinskemu udruženju 100.000 Din.

Prestolnica je že zgodaj zjutraj zvedela, da smo dobili prestolonaslednika. Na dunavski trdnjavi je artiljerija oddala 101 topovski strel, vse hiše po mestu pa so se odele v zastave in zelenje. Po ulicah so se vršile slovesne manifestacije, pri katerih je sodelovalo na tisoče in tisoče občinstva, Orjuna, razne organizacije, društva itd. Prihajalo je tudi občinstvo iz Zemuna, Topčidera in drugih okoliških krajev. Pred otvorom so manifestanti priredili burne ovacije kralju, ki se je prikazal na balkonu in pozdravil narod. Manifestacije in praznovanje se je ponavljalo v Beogradu ves dan.

Tudi po drugih krajih države je vest o rojstvu prestolonaslednika vzbudila veliko veselje. V vseh večjih mestih so topovski streli oznanjali vesel dogodek, ljudstvo pa je prirejalo svečane manifestacije. Tudi Zagreb je bil takoj ves v zastavah. Mučen incident pa se je dogodil v Zagrebu. Ko so nacijonalisti vzklikali kraljeviču, je nek Hanaovec grdo razžalil kraljevski dom ter bil na to takoj aretiran. Med potjo na komisarija pa so Hanaovci napadli policijskega uradnika, ki je gnal zločinca ter ga ustrelili. Vsi so na to pobegnili in jih doslej še niso našli. V Ljubljani je proslava potekla zelo svečano. Veliko manifestacijo je zvečer priredila Orjuna. Nad 2000 orjunašev je manifestiralo po ljubljanskih ulicah, pred Zvezdo pa je govoril inž. Kranjec. Enake manifestacije so se vršile tudi v Sarajevu, Splitu, Novem Sadu, Subotici, Skoplju in drugod. Na sedežih okrajnih glavarstev je danes v petek državni praznik, drugod pa bo jutri v soboto 8. tm.

BORZA.

Curih, 7. sept. (Izvirno.) Predborza. Pariz 30.85, Beograd 5'85, London 25.13, Berlin 0'000014. Praga 16'50, Milan 23.65, Newyork 556, Dunaj 0.007825, žig. krone 0.0079, Budimpešta 0.03, Sofija 5.40.

Zagreb, 7. sept. Pariz 5»2250—5»2750 Švica 16'95—17'05, London 427—428.75, Berlin 0.0003—0.0004, Dunaj 0.132—0.133, Praga 22'81—22'82, Milan 4.02—4.35, Newyork 93—94, Budimpešta 0.50—0.53.

Proslava rojstva prestolonaslednika.

Proslava v Zagrebu, Subotici, Novem Sadu in drugod.

Zagreb, 7. septembra. (Izv.) Tu so radi rojstva prestolonaslednika okrašena vsa uradna poslopja z državnimi zastavami. Tudi na mnogih privatnih hišah vihrajo narodne in državne zastave. Danes so se vršile po vseh cerkvah in svetiščih vseh ver svečane božje službe, katerim so prisostvovali vsi civilni in vojaški uradi. Namestnik dr. Cimiž je pozval tudi podžupana zagrebške občine, naj ukrene vse potrebno za proslavo rojstva prestolonaslednika, ta pa je odvrnil, da ne more ukreniti ničesar, ker ni v Zagrebu župana in so tudi skoro vsi mestni svetniki odsotni. Radi tega se je proslava s strani občine preložila na danes, ker se danes vrne iz Prage župan Heinzl. Včeraj zvečer je priredila vojaška godba po mestu mirozov in bakljado, kateri se je pridružilo več sto orjunašev z državno zastavo.

Subotica, 7. sept. (Izv.) Subotica je včeraj na zelo svečan način proslavila rojstva prestolonaslednika. V celem mestu je vladalo veliko veselje. Množice ljudstva so manifestirale po ulicah in prepevale nacijonalne pesmi. Orjuna je manifestirala z zastavo. Mestni občinski svet je imel ob 12.30 slavnostno sejo, iz katere je poslal brzojavno čestitko kraljevski hiši. Na enak način je bilo rojstvo prestolonaslednika proslavljeno tudi v Somboru, Novem Sadu, Velikem Bečkereku in po drugih krajih Vojvodine.

Split, 7. sept. (Izv.) Rojstvo prestolonaslednika se je tu proslavilo zelo svečano. Pri večernji manifestaciji Orjune in vojaške godbe je sodelovalo skoro vse mestno prebivalstvo

Pred sestankom dr. Korošca z blokaši.

Snovanje enotne opozicijonalne federalistične stranke pod Koroščevim vodstvom.

Zagreb, 7. sept. (Izv.) Kakor poročajo hrvatski opozicijonalni listi, je prejelo vodstvo hrvatske seljačke republikanske stranke obvestilo, da se bo dr. Korošec na potu v Beograd k zasedanju odsekov, ki prične te dni, en dan ustavil tudi v Zagrebu ter se posvetoval z vodstvom HSRS. Ob tej priliki se bo informiral predvsem o rezultatih dosedanje Radićeve akcije v inozemstvu ter poročal obenem o pogovorih z zastopniki radikalov o priliki katoliškega shoda v Ljubljani. Na tem sestanku se bo dalje sklepalo tudi o formiranju hrvatskega bloka in opozicijonalne stranke. Ker je dr. Korošec o zadržanju muslimanov že informiran, z dr. Spahom ne bo posebej konferiral.

Grčija in Italija.

Še vedno pavza. — Odločen nastop Male antante. — Vesti o razkritju krivcev. Politik pesimist.

Rim, 6. sept. Listi poročajo, da so italijansk čete zasedle nekoliko manjših otokov pri Krfu. Ne gre za kako razširjenje italijanske okupacije, marveč si hočejo okupacijske čete na Krfu na ta način kriti hrbet za eventuelno obrambo Krfa.

Druga vest javlja: Zasedba otokov Samothraka, Sano in Meilera pred Krfom ima samo ta namen, da se čete zasigurajo z vodo. Italijanska vlada nadalje izjavlja, da so nekatere italijanske vojne ladije odplule v solunski zaliv, ker so pred Solunom zasidrane grške vojne ladije, dasiravno Solun ni trdnjava. —

London, 6. sept. »Daily Telegraph« poroča, da je Mala antanta poslala Franciji in vsem drugim prijateljskim državam opozorilo. 1. Če ne bo Društvo narodov glede zasedbe Krfa izpolnilo svoje dolžnosti, bodo države Male antante izstopile iz Društva narodov. 2. Za slučaj, da bi Italija še nadalje mobilizirala, bi bila tudi Mala antanta primorana storiti vojaške ukrepe.

Rim, 6. sept. **»Popolo d'Italia« poroča, da je grška vlada že prišla na sled morilcem italijanske misije in je dve osebi že aretirala.**

Rim, 6. sept. Po vesteh iz Janine so baje inicijatorji in izvršitelji umora italijanske misije člani panspirotske organizacije. To združenje tvorijo skoraj sami grški častniki in uradniki. Duševni vodje organizacije so baje bili grški delegatje v razmejitveni komisiji, potem polkovnik Bozaris in še nek častnik, čigar identiteta ni definitivno dognana.

Pariz, 6. sept. »Liberté« poroča iz Londona, da je italijanska vlada obvestila grško vlado, da iznašajo okupacijski stroški Krfa dnevno milijon lir. — Grška vlada bo morala te stroške poravnati. V grških diplomatičnih krogih zatrjujejo, da se bo grško ljudstvo kakor en mož dvignilo v obrambo domovine, če ne bo Italija takoj izpraznila Krfa.

Usoda obsojencev iz solunškega procesa.

Beograd, 7. sept. (Izv.) Semkaj se je vrnil g. Radoje Janković, bivši major in sedanji dunajski poročevalec »Vremena«, ki je bil v znanem famoznem procesu »črnorukcev« obsojen. G. Radoje Janković je pred kakimi 10 dnevi zaprosil pri našem dunajskem poslaništvu za dovoljenje, da se sme vrniti v domovino. Splošno se misli, da bodo Radoje Janković in gg. Vojković ter Božen Šimić s sedanjim amnestijskim ukazom o priliki rojstva prestolonaslednika pomiloščeni.

Po potresu na Japonskem.

London, 6. sept. Iz Tokija in okolice še vedno prihajajo vesti o potresni katastrofi. Število žrtev ne cenijo več tako visoko kot je to bilo soditi prve dni. Vendar pa število mrtvih presega pol milijona. Brez strehe je štiri do pet milijonov ljudi. Mnogi so ogroženi od lakote, ker je dotok živil zelo počasen in spričo splošnega nereda preslabo organiziran. Ljudje naskakujejo prostore, kjer se dele živila in mora orožništvo uporabljati orožje. Japonska izgleda po potresu kot od vojne silno opustošena dežela.

Nepomirljiva Italija.

Rim, 5. septembra. »Idea Nazionale« piše, da Italija ne more sprejeti niti spremenjenega angleškega predloga, da naj Društvo narodov odstopi italijansko-grški spor veleposlaniški konferenci. — Italija bi s tem priznala juridično kompetenco Društva narodov, ki pa za nje ne obstoji.

Albanci — namesto Grkov.

Atene, 5. septembra. Listi prinašajo številne izjave raznih očividcev o umoru italijanske misije, ki zelo obremenjujejo Albance.

V Ptuj!

Maribor, 7. septembra.

Jutri se vrši v Ptuju velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda«, združena s proslavo 15letnice sramotnega napada naših sovražnikov na odposlance iz vseh slovenskih pokrajin, ki so prišli v Ptuj k skupščini naše dične obrambne organizacije.

Z radostjo se pridružujemo številnim pozdravom in želimo, da bi bila velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda« kar najuspešnejša.

Njene tradicije so ozko združene z zgodovino narodnostnih bojev na naši severni in južni meji. Od severa je pritiskala na »trpeči milijon« težka masa nemškega življa, ki mu je avstrijska vlada dala vse predpravice in izjemno mesto v državi; od juga pa so prodirali Italijani, hoteč si pripraviti tla za bodočo Italijo na istrskih obalah in v Trstu. »Schulverein«, »Südmarka« in »Lega nazionale«, ta društva so izražala pohlep po slovenski zemlji, domovini trpečega milijona. Proti njim se je organizirala samopomoč zatiranega naroda; kot naša obrambna sila je nastopila »Družba sv. Cirila in Metoda«, ki si ni nadela imperijalističnega imena kakor »Südmarka«, marveč je nastopila z imenom slovanskih prosvetiteljev, solunskih bratov, ki sta nosila narodno-krščansko kulturo in slovanskega juga na slovanski sever.

Delovanje »Družbe sv. Cirila in Metoda« je vsem dobro znano; vsi smo se oklepati njenega programa, vsi, ki smo živeli na narodno eksponiranih tleh, smo delali več ali manj v duhu družbinega programa. Dobro so nam znani ptujski dogodki leta 1908 in njih krvavi odmevi v Ljubljani.

Po petnajstih letih, ko se je položaj na ozemlju med Muro in Adrijo izpremenil od temeljev, ko uživamo v svobodni državi sadove narodno-obrambnega dela, še se zbirajo delegatje naše dične šolske matice k veliki skupščini v Ptuju, da proslave zmago družbine misli in da si na bilanci prošlega leta zamujejo program bodočega dela.

Pozdravljajoč jih na tleh starodavnega Ptuja, povdarjamo potrebo nadaljnega narodno-obrambnega dela obeh naših organizacij »Družbe sv. Cirila in Metoda« in »Jugoslov. Matice«. Bilo bi odveč utemeljevati to potrebo; želimo le, da bi ideja obeh organizacij prodrla globoko med naše ljudstvo in ga tudi v svobodi navduševala za narodno samopomoč. Dobro je dejal modri Masaryk: **Narodi lažje izgube svobodo nego si jo pridobijo!**

Imperijalizem.

Veliki spor med Italijo in Grčijo zaposluje vso politično javnost v Evropi. Ta hip je stopilo v ozadje slavno porursko — reparacijsko vprašanje. Francija in Anglija, ki se nista mogli sporazumeti napram Nemčiji, sta si edini, kadar gre za vprašanje, ki bi utegnilo postaviti antanto pred izredno kočljiv fait accompli. Če bi Italija ne zadela ob težki odpor, bi njenega temperametnega predstavitelja nič ne zaustavilo na poti k novemu prepadu. V življenju narodov nastopijo večkrat usodepolni trenutki, ko je previdnost in trezna previdnost podobna pomanjkanju patriotizma in plašljivosti. Pod sugestijo močnih gesel, ki jih vržejo v svet ambiciozni in prepotentni voditelji, se vsakdo boji lastnega razuma. V takem stanju se je zadnje dni nahajala Italija. Mase, ki še niso prebolele posledic svetovne vojne, so nepričakovano vzplamtele v ognju mržnje in razgretim glavam je vozelj epirskega zločina izgledal gordijski. Treba je udariti, presekati ga z mečem! S kako lahkoto se pač vnemajo čustva, ki potem rode vojne z ogromnimi posledicami. Podoba je, da se je prvotna razgretost italijanskega temperamenta nekoliko ohladila in da se bo Mussolini v plašču blestečih fraz umaknil iz »slepe ulice«, kamor je bil zdrvel pod vplivom premalo brzdanih osebnih ambicij in antipatij. Sedanji dogodki pa so kot Röntgenovi žarki posvetili v miselni svet politične Italije in nam pokazali, ako je to bilo Jugoslovanom sploh treba pokazati, da Italija ne pozna ozira, kadar gre za »nacionalno čast« in da zavoljo imperijalizma potepta sleherno pogodbo, ki omejuje popolno svobodo akcije.

Pred vojno in med vojno se je nakopičila literatura o imperijalizmu. Že v davnih dneh je imel imperijalizem obilo teoretičnih zagovornikov in še več praktičnih častilcev — državnikov. V novejšem času je bil idol mnogih zunanjih ministrstev. Gibalne sile državnega imperijalizma pa so: potreba gospodarske ekspanzije, kolonizacije in pridobivanja surovin za industrijo in v drugi vrsti nacionalna prepotenca. Tako so angleški politični teoretiki in praktiki utemeljevali angleško kolonijalno politiko z vzrastom industrije in trgovine, z veliko zavisnostjo Anglije od tujih dežel; Nemčiji so bile potrebne ne samo surovine, ampak tudi prekomorske postojanke, kjer je lahko postavila protivesje angleški oblasti in trgovini; Francija si je hotela na afriški obali zavarovati premoč v Sredozemskem morju in Italija je ekspedicijo v Tripolis utemeljevala z razlogi nacionalne in vojaške ekspanzije.

Izgleda, da moderna družba vsled kapitalističnega gospodarskega sistema in zbog neprestanega vzrasta prebivalstva, zlasti še vzrasta kvalificiranih ročnih in duševnih delavcev pospešuje imperijalistično politiko. V dobi velikih akademičnih gesel o »razorožitvi« in »pacifikaciji« doživljamo paradoks, da Anglija, Zedinjene države, Francija in druge velesile povišujejo število vojnih ladij, organizirajo zračno vojsko in uvajajo prisilno vojaško službo ondi, kjer je bila poprej neobvezna. Imperijalizem tedaj ni mrtev, tudi tam ne, kjer ga je vojna vrgla k tlom kakor v Nemčiji, na Madžarskem, v Turčiji in Rusiji. Moskovski sovjetski ideologi danes že odkrito utemeljujejo potrebo imperijalizma sovjetske države, pri čemur jim dobro rabi Marx, zagovornik imperijalizma in zatiranja malih narodov. Na eni strani ostanki starega militarističnega imperijalizma, podprti na kolonijalne potrebe moderne industrije, na drugi strani imperijalistični značaj socializma kot materijalistične ideologije — v sredi pa demokracija malih narodov in držav, to je slika, ki bi je ne smeli prezreti pametni zagovorniki pacifistične politike.

Položaj naše države je tak, da mora računati s tujim imperijalizmom kot s političnim činiteljem per excellence. Naši državi imperijalizem ni potreben in ga tudi ne išče. Pri nas ima razvijajoča se industrija dovolj bogata polja, da prehrani delavstvo in v zemlji nepregledne zaklade, ki samo čakajo eksploatatorjev. Duh našega naroda ni imperijalističen; v njem so dolga stoletja nasilja in krivice preveč izkristalizirala pojem pravičnosti in sporazuma. V osvobodilnih vojnah je bilo jasno izraženo stremljenje po narodnem ujedinjenju, ne pa po tuji zemlji. Toda imperijalizem je doma v Italiji, na Madžarskem, med Nemci. V Italiji ga neti prevelika obljudenost in sorazmerna revščina tal. Tam so ohranjene poleg modernih tovarn stare latifundije, dva faktorja, ki množita bedo. Madžarski imperijalizem je delo fevdalno-militaristične kaste, ki si je pridobila zavezništvo srednjega sloja in kapitalizma. Nemški imperijalizem je naš star znanec; njegove sunke smo občutili na lastni koži. Če uvažimo, da ima poleg tega naša država še nacionalen spor z Bolgarijo (vprašanje narodnosti Makedoncev), moramo uvideti, da zunanja politika tako eksponirane in geografsko na vse strani odprte države zahteva izredne opreznosti in modrega vodstva.

Iz tega slede tudi za notranjo politiko važne direktive: ako si hoče taka država ohraniti nezavisnost, se mora utrjevati na znotraj v centripetalnem pravcu. Zakaj iz fizike vemo, da so telesa tem trdnejša, čimbolj so zgoščena. V naši državi so pač mogoče različne upravne oblike, niso pa mogoče izrazito centrifugalne smeri, če pečemo, da počijo vsi obroči okoli nje in da se posamezni deli razsujejo kot plen imperijalističnih sosedov. Tu ni mogoča »republika poleg monarhije in unija s Srbijo, dokler je tak mednarodno-političen položaj«; škoda je energij, ki se porabijo za skupno življenje, ker je razpad neizogiben. Vsaka načelno centrifugalna težnja pomeni ojačenje zunanjega imperijalizma. Fraze o nekaki »mirotvorni čovječanski republiki«, ki je ni drugje na svetu, vzbujajo pri zunanjih filantropih veselje, pri imperijalistih pa — zadoščenje. In ker sveta ne vodijo filantropi, temveč imperijalisti — t. j. eksponenti ekonomskih in klasnih interesov — imajo slednji zadnjo in odločilno besedo.

Ravno sosedstvo narodov s tako bujnim imperijalizmom nam diktira v zunanji in notranji politiki izvestne aksiome, ki so pogoj resnemu državniškemu delu. V zadnjem času vidimo smotreno delo za oslabitev države, kakor da je tekom petih letih mogoče reči o kateri novi državi, ali je dobra ali slaba. Kolikor ima to delo »mirotvorne, čovječanske tendence, v toliko je še ab ovo zgrešeno, ker takih tendenc ni opaziti na ostalih delih kontinenta, ki s svojimi političnimi in ekonomskimi silami soodločujejo našo usodo, t. j. v sosednih državah Jugoslavije. V kolikor pa ima tendenco ustvariti male države, je škodljivo že posamičnim plemenom samim, zakaj v velikem koncernu ekonomskih sil napredujejo zgolj močna državna telesa. Lahko se pač razvija mala Danska, ker ne stoji proti nji noben imperijalizem izvzemši nemškega, čigar glavno težišče pa ne leži na severu — toda med Alpami, Jadranskim morjem in Solunom more imperijalizmu kljubovati zgolj močna, centripetalno usmerjena Jugoslavija.

V času, ko je Italija razgalila krepke mišice imperijalizma, si lahko predstavljamo, v kakem položaju bi bila naša država, ko bi iskala pri anemičnem Društvu narodov pravice in zaščite, dočim bi Italija ob asistenci Madžarske ironično odklanjala vsako drugo avtoriteto kot je avtoriteta močnejšega. Če bi politični filantropi in psevdopacifisti imeli zavest odgovornosti, bi baš iz interesov človekoljubja brzdali svojo domišljijo!

I—na.

Politične vesti.

Iz blokaških krogov. V zagrebških blokaških listih se je razvila huda polemika o dru Gjuru Šurminu, znanem hrvatskem politiku, ki se je več dni mudil v Beogradu in še sedaj ni povedal blokaški javnosti, kaj je delal tam in koliko so resnične vesti o njegovi poli-

L. St.:

Donesek k zgodovini slovenskega gledališča!

V knjigi »Zgodovina slovenskega gledališča, ki jo je spisal rajnki Anton Terstenjak o priliki novega (sedanjega opernega) gledališča v Ljubljani, je pod oddelkom: »Slovensko gledališče po deželi« čitati sledeče vrstice:

Lepo dramatično preteklost ima mala Sevnica na Štajerskem. Ko je ondi služboval Anton Levec, ustanovil je diletantsko gledališče. Najel je nekega francoskega postopača, da mu je naslikal kulise in gledališče je bilo gotovo. Igralo se je skozi več let navdušeno. Toda ko je Levec zapustil Sevnico, je gledališče zopet prenehalo.

Ker bo treba enkrat spisati obširnejšo zgodovino slovenskega gledališča, in ker je, sodeč po citiranih vrsticah v Terstenjakovi knjigi, sevniško diletantsko gledališče moralo biti znamenitejše med tedanjimi sploh še redkimi, me je zanimalo poizvedeti kaj več o zgodovini tega gledališča in posrečilo se mi je dobiti sledeče podatke.

Anton Levec je prišel kot sodnik (sodni pristav) v Sevnico kljub temu, da je takrat pri zasedanju uradniških mest na Štajerskem zaradi pospeševanja germanizacije veljalo načelo: »Keinen (seveda narodnega) Krainer nach Steiermark!« — Sevnica, eden najlepših trgov na Štajerskem je bila takrat v nevarnosti popolnega ponemčenja. Mogotci kakor sevniški grajščak dr. Ausserer, bivši državni poslanec Klotzeve in H. Wolfove smeri (der schärferen Tonart), potujčenca veliki posestnik Eduard Kautschitsch, njegov sin dr. Artur Kautschitsch, inžener Smereker in drugi so mogočno nastopali v prid germanizacije. Nemški Schulverein je imel tamkaj veliko šolo s tremi učitelji, v katero so trumoma uhajali slovenski otroci, ker jih je to društvo opremljalo zastonj z obleko, obutvijo, učili itd. — Vse je delalo na to, da se trg hitro ponemči. — Narodnjaki kakor vrli posestnik Mijo Štarkel, notar Fran Veršec, oba priljubljena domača duhovnika župnik Anton Šibal in kaplan Ivan Prešeren, trgovca Rudolf Smola in Ant. Fabiani, brata Fran in Alojzij Lenček z bližnje Blance in še drugi so ukrepali, kaj bi bilo storiti nasproti preteči germanizaciji trga in sklenili so, da se ustanovi diletantsko gledališče, da bi se s prireditvijo iger vzbujala narodna zavest, z dohodki pa podpirala mladina, da ne bi uhajala v šulferajnsko šolo.

Sklenjeno — storjeno.

Vodstvo gledališča se je poverilo sodniku Levcu. Le-ta je že kot višji gimnazijec pomagal v različnih nalogah pri tedanjem še diletantskem gledališču v Ljubljani, katerega duša in vodja je bil igralec in operni pevec rajnki Josip Nolli. Tudi je na željo Nollijevo prelagal na slovenski jezik igre, v katerih je imel ta igralec hvaležno vlogo. Na željo Nollija in Dramatičnega društva je kot akademik na Dunaju preložil s pomočjo sošolca I. Vrhovca, poznejšega prof. in pisatelja, Schillerjevo žaloigro »Kaballe und Liebe«, katere prevod je bil, ko ga je pregledal še profesor Fran Levec (bivši urednik Ljubljanskega Zvona) pod naslovom »Kovarstvo in ljubezen« natisnjen v »Slov. Taliji«. (Ta žaloigra se je v zadnji sezoni uprizorila tudi v mariborskem gledališču.)

Župan sevniške občine je bil v tistem času zdravnik in lekarnar Vinko Meditz, ki je bil, dasi Nemec (Kočevar) po rodu, vendar nevtralen in koncilijanten mož. Pod njim je prišel v Sevnico kot občinski tajnik iz Krškega Damijan Kurent, ki je vodil poprej diletantsko gledališče v Krškem in ki se je izvrstno spoznal v konstrukciji in gradnji gledaliških odrov in v vsej gledališki tehniki.

Ustanovitev diletantskega gledališča je bila tedaj v rokah dveh mož, sodnika Levca in tajnika Kurenta, ki sta bila oba veščaka v gledaliških zadevah. Slučajno je bil takrat zaradi nekega prestopka v sodnem zaporu mlad potujoči Francoz. Ker se je navedel za slikarja, ga vpraša sodnik Levec, ako bi znal naslikati kulise. Ko je temu pritrdil, nabavijo narodnjaki vse potrebščine za slikanje in mladi Francoz je res v kratkem času naslikal po predloženih mu podobah lepe kulise za večkratno spremembo. Gledališki oder je bil zato hitro dogotovljen.

Mladega Francoza, kateremu so se med slikanjem nudile vse mogoče udobnosti, so po končanem delu narodnjaki obilo nagradili in mož se je s solznimi očmi zahvalil za ljudomilo postopanje z njim.

Duša otvorjenega gledališča je bil sodnik Levec, ki je pridobival igralke in igralce, izbiral igre, vodil vaje, skrbel za cenzuro iger in objavo predstav itd. Ob otvoritvi in po zaključku »sezone« je imel vzpodbujevalne nagovore.

Igralo se je več let navdušeno do trikrat na mesec. Uprizorilo se je vse, kar je prinesla do tedaj Slov. Talija in kar je bilo iz tehničnih razlogov možno uprizoriti in sploh bilo vredno spraviti na oder, — znano je, da se je Stritar izrazil, da prinaša Talija veliko smeti — pa tudi kar je bilo natisnjenih iger po drugih knjigah. Uprizarjale so se tudi več dejanske igre.

Gledališke predstave so bile vedno Izredno dobro obiskovane tako da je primanjkovalo prostora. — Ne le tržani, tudi ljudstvo iz okolice se je udeleževalo predstav, obiskovalci so prihajali pa bolo iz oddaljenih krajev, kakor iz Celja, Krškega, Radeč, Rajhenburga, Brežic in mnogi so si vnaprej naročevali prostore. Predstave so bile naznanjene po velikih lepakih z običajno vsebino, ki so se nabili po trgu, pošiljali »Slov. Narodu« in po bližnjih krajih. Sodnik Levec je znal za sodelovanje pridobiti tudi gospodične, ki niso bile vzgojene v slovenskem duhu in katerim je moral včasih tolmačiti eno ali drugo slovensko besedo ali pa jih moral učiti pravilne izgovorjave slovenskega jezika. Med moškimi igralci so bili domači uradniki, trgovski pomočniki (med temi zlasti g. Ivan Gričar, sedanji veletrgovec v Ljubljani), potem učitelji, posebno iz bližnje okolice (Iv. Skalnik z Blance in Maks Šribar s Stulovnik z Blance in Maks Šribar s Studenca na sosednjem Kranjskem). Tudi sodnik Levec in tajnik Kurent sama sta

žični misiji. Znano je, da dr. Šurmin skupaj z dr. Milovojem Dežmanom, glavnim urdnikom »Obzora«, spada v vrsto onih hrvatskih intelktualcev, ki nočejo več iti z Radićem čez drn in strn. Blokaški list, ki jim je vsak pojav iztreznenja od Radićeve demagogije zelo neprijeten, trde, da se je dr. Šurmin mudil v Beogradu zaradi bančnih poslov, ker je upravni svetnik neke banke, ki se baje čuti ogroženo od hrvatskih kmečkih zadrug(?).

* **Škandinavske države in Zveza narodov.** Kakor poroča »Echo de Paris«, je položaj Zveze narodov zelo težaven, kajti od več držav, ki so včlanjene v tej zvezi prihajajo obvestila, da bodo izstopile, če se Zvezi ne posreči rešiti spora med Italijo in Grčijo. Škandinavske države so izjavile, da Zveza narodov izgubi vsako pravico do še nadaljnega obstoja, če ne zmaga v sedanjem konfliktu. Če se Italija kot velesila odtegne razsodišču Zveze, potem je ta zveza samo papirnata stavba, ki mnogo stane, pa nič ne koristi. Škandinavske države bodo v tem slučaju izstopile iz Zveze narodov. »Echo de Paris« pripominja k tej vesti, da je čisto gotovo, da bo sedanja preizkušnja za Zvezo usodna. Če ne zmaga, je obsojena na smrt, zato je treba napeti vse sile, da doseže spoštovanje in vpliv in tako pokaže, da ima pravico do obstanka.

* **Zakaj še avstrijski narodni socijalisti ne vdeleže volitev.** Avstrijski narodni socijalisti (fašisti) so sklenili, da se radi parlamentaričnih razmer ne vdeleže oktoberskih volitev v zvezni parlament. V razlogih, ki jih navajajo za ta svoj sklep pravijo, da jim abstinenco narekujejo v prvi vrsti zveza raznih meščanskih strank, ki postavi enotno listo, kateri se pa nočejo pridružiti, ker bi morali delati kompromise, katerih pa ne marajo, ker bi jim samo škodovali. Strankarstvo žene tudi Nemčijo k boljševizmu, narodni socijalisti pa so dovolj močni, da boljševizem lahko zatrejo, kar ne bi bili, če bi uganjali strankarsko in ne nacijonalno politiko. Dokler niso v stanu majorizirati parlamenta, pravijo, nima smisla hoditi v ta parlament. Zato se volitev ne vdeleže in pozivljajo svoje člane, naj ostanejo doma.

* **Sporazum radi volilne borbe na Koroškem.** Med združeno meščansko skupino (zvezarji, velikonemci in krščanski socijalci) ter med socijalnimi demokrati na Koroškem je prišlo do sporazuma radi volilne borbe pri predstoječih deželno in državnozborskih volitvah. Obe skupini sta se zedinili na sledečih načelih: 1. Vsi shodi in sestanki se morajo vršiti nemoteno. Protigovorniki se ne smejo pošiljati na shode. Odsvetuje se posečanje nasrotnih shodov in sstankov. Če pridejo na kakem shodu skupaj politični nasprotniki, naj ne motijo shoda nasilno ali z neumnostnimi medklici. Ugovori naj se podajo mirno in stvarno. 2. Razbijanje shodov ali poprejšnje zasedenje lokalov po nasprotnikih se opusti. 3. Trganje nasprotnih lepakov ali prelepljanje, kakor tudi preprečevanje razdeljevanja lokalov ni dovoljeno. 4. Volilna borba naj se vodi v govorih in pisavi stvarno. Osebno napadanje in poseganje v privatne zadeve nasprotnikov naj se opusti. Sporazum je zelo simpatičen in bi bil dober tudi pri nas.

* **Stališče naše vlade v italijansko-grškem sporu.** V sredo se je vršila pod predsedstvom dr. Velizarja Jankovića seja ministrskega sveta. Na tej seji je bilo prečitano poročilo zunanjega ministra dr. Ninčića, ki se mudi na seji Društva narodov v Ženevi. Iz tega poročila je razvidno, **da bodo vsi mali narodi v Društvu narodov podpirali angleško stališče v italijansko-grškem sporu, zahtevajoče, da se uveljavi avtoriteta Društva narodov. Vlada se strinja s stališčem dr. Ninčića, dasi želi, da bi se naša država v tem sporu kar najmanje eksponirala; naše stališče pa je in ostane: Balkan balkanskim narodom! Vlada bo strogo pazila, da ne bo Italija izrabila okupacije Krfa za to, da razvije svojo ekspanzijo na Balkan in da si pridobi prestiž na Sredozemskem morju. V slučaju oboroženega konflikta se lahko že zdaj reče, da bo naša kraljevina na strani Grčije.** — Neka nepotrjena vest pravi, da je naša vlada obvestila vlade Male antante, da bo izvedla strožje represalje ako bi Zveza narodov ne bila dovolj močna, da bi prisilila Italijo k izpraznitvi otoka Krfa.

Dnevna kronika.

— **Proge Južne železnice.** Južna železnica v Jugoslaviji, ki je sedaj prešla v državno upravo ima sledeče proge: št. Ilj—Rakek 245,8 km., Maribor—Prevalje 80,4 km., Pragersko—Kotoriba 90,8 km. ter dalje še proge: Zidanmost—Sisek, Pakrac—Barč, Ljutomer—Gornja Radgona, Grobelno—Rogatec in Poljčane—Zreče.

O priliki proslave dvajsetletnice mature letnika 1903, ki se je vršila zelo animirano dne 5. sept. tl. v Mariboru, se je nabralo za Dijaški kuhinji v Celju in Mariboru po 200 K, skupno 400 K.

— **Mednarodni policijski kongres na Dunaju.** Mednarodni policijski kongres, ki se vrši te dni na Dunaju in kateremu prisostvujejo tudi delegati naših policijskih direkcij v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, se je v sredo 5. t. m. pečal z vprašanjem mednarodnega policijskega jezika, ni se pa mogel odločiti za en sam jezik, ampak je določil kot začasne jezike nemščino, francoščino in angleščino. Poleg tega pa je tudi sklenil, da se morajo jemati na znanje vsi spisi v kateremkoli jeziku. Dalje je kongres sklenil uvesti mednarodni policijski kodeks in urediti identificiranje zločincev od države do države.

— **Obisk poljskih železničarjev v Jugoslaviji.** Iz Poljske je prispelo te dni v našo državo 62 železničarjev, da si ogledajo naše železnice in sploh našo državo v svrho studija naših razmer. Železničarji so si že ogledali Ljubljano in Bled, ogledajo pa si še Zagreb, Beograd in nekatera druga mesta in kraje.

— **Prenos zemeljskih ostankov † Katke Rajh.** V pondeljek dne 9. t. m. se prepeljejo zemeljski ostanki v februarju umrle veleposestnice na Bistrici Katke Rajh v Limbuš, kjer se vrši ob ½4. uri sprevod iz župne cerkve na tamkajšnje pokopališče.

— **Od pastirske palice do knežjega žezla.** Na potu iz Pariza v London je umrl v torek indijski knez Beroda. Beroda je v svoji mladosti 12 let pasel ovce, nato pa ga je našel nek uradnik, ki je po naročilu starega kneza iskal prestolonaslednika. Uradnik si je izbral tega pastirja in ga dal vzgojiti na stroške angleške vlade. Postal je ena najodličnejših industrijskih osebnosti. Še so kraji, kjer ljudje žive kakor pri nas v pravljicah.

— **Strašno naraščanje tujih valut v Nemčiji.** V sredo je dosegel ameriški dolar v Nemčiji višino 22,500,000 nemških mark, angleški funt šterling pa 110.000.000 mark.

— **Komunističen list v Milanu.** Odkar je bil ustavljen v Trstu »Il Lavoratore comunista«, v Italiji ni bilo več komunističnega lista. Te dni pa je začel izhajati v Milanu nov komunistični tednik, ki nosi naslov »Lo Stato Operaio«.

— **Mednarodni socijološki kongres v Rimu.** Od 1. do 8. oktobra t. l. se bo vršil v Rimu mednarodni socijološki kongres, katerega častno predsedstvo bo vodil ministrski predsednik Mussolini.

— **Odkrit zaklad.** Pri kopanju temelja za železniško progo Genova—Casella v Italiji, so pri vasi Olcese naleteli na staro lončeno vazo, v kateri so se nahajali cekini iz tretjega stoletja pred Kristom. Zaklad je težak več kilogramov in predstavlja veliko historično in stvarno vrednost.

— **Ponesrečeni fašisti.** V nedeljo 2. t. m. so fašisti ustanovili nov fašijo v Kastelantu na Južnem Tirolskem. Ko so se bocenski fašisti, ki so se vdeležili ustanovitve, vračali zvečer z avtomobilom domov, je na neki strmini odrekla zavora in auto je priletel v neko hišo. Ranjenih je bilo več fašistov, lahko, trije, med njimi tudi ena ženska pa težje.

— **Mesto učitelja(ice) klavirja na Glasbeni Matici v Mariboru,** s popolno zaposlenostjo in značajem stalnosti se razpisuje in se odda s 1. oktobrom tl. Računa se na prvovrstno, v poučevanju izvežbano moč. Redna, celoletna plača je ista kakor državnih strokovnih učiteljev(ic), nakazuje se mesečno vnaprej skozi vse leto; nadure se nagrajajo posebe. Osebne doklade se odmerjajo pogodbeno po draginjskih razmerah. Prošnje, opremljene s prepisi izpričeval, naj se pošljejo do 16. tm. Glasbeni Matici v Mariboru; podrobna pojasnila se dobijo istotam.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** je prejela od tvrdke Iv. Perdan kot nadaljni prispevek od družbenih vžigalic znesek 36 200 K in prispevek od družb. čaja za leto 1923 4000 K. Vsem rodoljubom priporočamo, naj vsepovsod zahtevajo edinole Ciril-Metodove vžigalice, katere prinašajo družbi lepe dohodke, ki bi se pa izdatno povečali, ako bi vsak Slovenec storil le svojo narodno dolžnost. G.Ant. Hren, nadučitelj v Studencih pri Mariboru je nakazal družbi znesek 105 Din., kateri se je nabral ob priliki prijateljskega sestanka pri tromejniku v Trtkovi-Prekmurje med učiteljstvom in sicer po večini domačini. Trtkova je skoro najsevernejša točka in obenem najvišja v Prekmurju. S posebnim veseljem je prejela družba ta dar iz Prekmurja, ker to je znamenje, da se tamkajšnje p. n. učiteljstvo zaveda svojega kulturnega zvanja. Iskrena hvala darovalcem!

— **Čuden slučaj.** V Superfoki se je po bregu štirikrat prekopicnil avtomobil Neil Millerja. Millerja so potegnili izpod razbitega avtomobila ter ga prepeljali v bližnjo bolnico, da se ugotovi vzrok smrti, kajti vsi so bili prepričani, da je mrtev. V bolnici so ga položili na operacijsko mizo, da bi ga zdravniki pregledali. Slekli so ga skoro popolnoma in glavni zdravnik je nastavil na njegova prsa slušalo. Tedaj pa se je Miller zdramil, odprl oči, zagledal okrog sebe bele postave, prestrašen planil z operacijske mize, skozi vrata, po hodnikih in ven na prosto — potem pa še zunaj po cesti kako miljo daleč. Za njim je drvela armada bolniških strežnikov, policajev in slučajnih očividcev. Ko so ga zopet privedli nazaj v bolnico, so ga zdravniki proglasili za popolnoma nepoškodovanega. No, to je lepo dokazal s svojim maratonskim tekom, kjer so mu komaj sledili brzonogi policaji. Kmalu potem je stal popolnoma oblečen v globoki zamišljenosti zraven svojega razbitega avtomobila.

— **Prijeten in jajčast okus** je znak testenin »Pekatete«. Ako jih kuharica skrbno pripravi, je ni boljše jedi te vrste.

---

nastopala kot igralca. Med igralkami so največ sodelovale gospodične: Hermina Smolova, Josipina Schalkova, Ela Meditzeva, Antonija Zwenklova, Marija Zwenklova in Marija Androjnova.

Sloves, ki ga je imelo gledališče, je učinil, da so prišli krški pevci »gostovat« v Sevnico. V Krškem je bil tedanji čas okrajni sodnik in predstojnik sodišča g. Ivan Vencajz (poznejši tast g. dr. Brejča), ki je imel močan moški zbor izvežbanih pevcev, ki ni le izvajal pevske točke, ampak tudi kratke spevoigre.

Zaradi tega svojega delovanja in pa tudi, ker je pri sodišču vpeljal, kolikor je bilo to le možno po tedanjih jezikovnih naredbah, slovensko uradovanje ter je neustrašeno vztrajal pri tem*) in ker se kot sodnik v mnogobrojnih iz narodnih nagibov izvirajočih pravdah ni dal terorizirati po brezobzirnem nastopanju tedaj tako mogočnih nemških odvetnikov, ki so hodili zastopat ali branit svoje Klijente, so nasprotniki začeli sodnika Levca ljuto napadati. »Personalbeschwerde gegen den Richter« je bila že točka v pravnih lekih. Tedanji časopisi »Cillier Zeitung«, »Marburger Zeitung«, »Tagespost« so prinašali, nekateri pod značilno opazko: »Vom ultraslowenischen Einzelrichter in Lichtenwald« vehementne napade nanj. Ob njegovem odhodu iz Sevnice leta 1888 je bila »Tagespost« zaradi takega napada nanj celo konfiscirana. Vsled teh napadov je bil sodnik Levec ponovno zaslišan disciplinarnim potom. A kljub njegovemu petletnemu delovanju v Sevnici mu niso mogli dokazati nobene nekorektnosti; vse se je izkazalo kot hudobno zavijanje ali celo kot podla laž.

Po premeščenju sodnika Levca iz Sevnice nazaj v Ljubljano se je poskusilo igrati v Sevnici še parkrat, a ni šlo več; manjkalo je vztrajnega in uglednega vodstva. Pred njegovim odhodom iz Sevnice je dobila vsaka gospodična-igralka v spomin po en krasno vezan izvod Prešernovih pesem — darilo narodnjakov — s primernimi besedami zahvale.

Opisano delovanje sodnika Levca je obilo pripomoglo k vzbuji narodne zavesti. Ne dolgo po njegovem odhodu je bil izvoljen županom vrl in inteligenten narodnjak, posestnik (sedaj že pokojni) Mijo Štarkel.

Leta in leta so se spominjali Sevničani na tisti čas, ko je sodnik Levec služboval pri njih. In ko je bilo mesto okrajnega sodnika prosto, so storili vse mogoče po slovenskih štajerskih poslancih, da bi ga dobili kot predstojnika sodišča nazaj, a nasprotniki so z enakim naporom za svojega kandidata to preprečili. Ministrstvo namreč vsled tega ni imenovalo ne enega ne druzega obeh protežcjev.

Spoznavši veliko korist diletantskih gledališč za narodno probujo in ker je oni čas še tako pomanjkovalo za taka gledališča pripravnih iger, je jel Levec sam spisovati take igre. Kot sodni svetnik v Novem mestu je izdal leta 1899 pod naslovom: »Gledališke igre. Spisal A. L. Bistriški« prvi zvezek z enodejanko veseloigro »Lokavi snubač«. (Zaradi različnih okolnosti ni prišlo do nadaljnih izdaj.) Veseloigra »Lokavi snubač« se je uprizorila svoj čas po mnogih krajih po Slovenskem in je bila (ob času vodstva Milčinskega) tudi na sporedu ljubljanskega gledališča, a do uprizoritve ni prišlo, ker se je gledališče vsled strankarskih prepirov poprej ukinilo.

Tendenca veseloigre je smešiti one slovenske župane, ki so se tako servilno in nemožato klanjali politični nemški gosposki. Zaradi tedanjih razmer pa pisatelj tendence ni mogel odkrito in dosledno izvesti. Še v tej obliki, kakor je igra sedaj, so se njeni uprizoritvi (v Kranju) delale ovire od strani politične oblasti. Kritik v Ljubljanskem Zvonu (dr. Zbašnik) igro graja, češ, da ni več tako naivnih županov na Slovenskem, dočim jo kritik v Dom in svetu (Steska) hvali.

Za sedanji čas bi se morala veseloigra pač primerno predelati.

Zanimivo je, kdo so sodelovali pri uprizoritvi igre v Novem mestu. Bili so takrat pri novomeškem okrožnem sodišču (dem russischen Gerichtshofe, kakor so ga Nemci z gotovim namenom imenovali), velenadarjeni in marljivi avskultanti, naši sedanji možje-učenjaki in enaki uradniki na kmetijski šoli na Grmu. Nastopali so: kot okrajni glavar sedanji univerzitetni profesor g. dr. Metod Dolenc, kot župan sedanji višji svetnik pri oddelku za kmetijstvo v Ljubljani, znani strokovni pisatelj g. Viljem Rohrman in kot Ivan g. Franc Tekavčič, poznejši višjesodni svetnik. Takozvani »inšpicijent« pa ni bil nihče drugi kot sedanji dvorni svetnik, načelnik pravosodnega oddelka v Ljubljani in honorarni univerzitetni prof. g. dr. Milan Škerlj. V ženskih vlogah sta nastopili kot županja soproga svetnika Levca, gospa Ivana Levec in kot Minka gospodična Ida Vidic, hčerka tedanjega poštnega upravitelja.

Napisal sem to kulturno-zgodovinsko črtico poleg s početka označene svrhe še z nadaljnim namenom, da pokažem, kolike vrednosti je tudi tiho in nadrobno delovanje in kolikega pomena so diletantska gledališča, katerih imamo v Sloveniji že mnogo, a še vedno premalo, za ljudsko izobrazbo in narodno probujo.

---

*) Tako je prisilil vztrajajoč na jezikovnih naredbah in s pretnjo, da list trpi sicer vse stroške preložbe, tedanji uradni list za Štajersko »Grazer Zeitung«, da je objavial slovenski oglas. Ta oglas so bile prve besede v slovenskem jeziku v tem časopisu. Šele nato so se ojačila tudi nekatera druga sodišča, da so inserirala v slovenskem jeziku. To bi se zdelo dandanes marsikateremu malenkostno. A kdor ve, kako se je bilo v tistih časih boriti za vsako najmanjšo pravico slovenskega jezika pri uradih in drugod in da so višja sodna oblastva kar ignorirala Pražakove jezikovne naredbe, bo vedel ceniti energični nastop mladega sodnika, ki mu je bila Sevnica šele prvo sodniško mesto. Tudi »Slov. Narod« se je spominjal tega dogodka.

Darujte za ‚Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

Mariborske vesti.

Maribor, 6. septembra 1923.

m **Cerkvena proslava prestolonaslednikovega rojstva** se je vršila danes ob 11. uri v tukajšnji stolni cerkvi. Ob asistenci duhovščine je zapel g. knezoškof dr. Karlin slovesni »Te Deum laudamus«. Obreda so se udeležili zastopniki oblasti in uradov ter drugo občinstvo. V mestu še plapolajo številne zastave. Državni uradi so zaprti.

m **Iz stavke v delavnicah južne železnice.** Na shodu stavkujočih delavcev železniške delavnice v Mariboru dne 4. t. m. je bila sprejeta sledeča resolucija: Zbrano delavstvo konštatira: 1. da je pasivno resistenco v mariborski delavnici zakrivila bivša uprava J. ž. ki vkljub ponovnim intervencijam, prošnjam in zahtevam od strani železničarjev ni pokazala niti najmanjšega razumevanja za bedno stanje delavstva, ki z dosedanjimi prejemki od 600 do največ 1000 Din. mesečno ne more izhajati. 2. Bivša uprava J. ž. je z uvedbo nadurnega dela dala samo posameznikom priliko, da si s tem nadurnim delom svoje mezde nekoliko poboljšajo, pri čemer pa je ostalo 95% delavcev neupoštevanih. 3. Da je delavstvo pokazalo dobro voljo za zopetni vstop na delo s tem, da je 31. p. m. pooblastilo 7 sodrugov za pogajanja z upravo J. ž. 4. Da sta omenjena bivša uprava in sedanja državna uprava namenoma pasivno resistenco zavlekle s tem, da niste sprejele delavske zastopnike, ki so se v to svrho javili 2. in 3. tm. pri obratnem ravnateljstvu v Ljubljani. Zbrani železničarji izjavljajo: 1. da so voljni povrniti se na delo čim dobe od državne uprave J. ž. garancijo, da se odpravi nadurno delo in da se ukinejo vse izvršene ali nameravane represalije proti prizadetemu delavstvu; 2. da stojijo odločno za zahtevami, izraženimi v resolucijah od 11. in 16. marca, katere je predložil vladi akcijski odbor; 3. zahtevajo, da sedanja uprava takoj skliče pogajanja na katerih se bo razpravljalo o zopetnem začetku dela.

m **Naša situacijska poročila o železničarski stavki,** ki suho ugotavljajo dejstva, med njimi tudi to ,da bi vlada hotela »delavstvo prisiliti k pokorščini«, so pogreła mariborske štimce, ki iz te suhe konstatacije sedanji vladi opozicijonalnega lista sklepajo, da so demokrati nasprotniki delavstva. Strahovita suša za argumente, sodrugi in prijatelji! Na uho bi povedali vsem ss. in gg. okoli »Volksstimme«: Skrbite, da ne bo delavstvo že kmalu v Vas videlo svojih sovražnikov, kajti Vaše strankarsko in osebno zlorabljanje delavske bede in vaš neprestani prepir okoli voditeljskih korit utegne marsikomur odpreti oči! Z radikalno vlado pa naj se pobotajo njeni plačenci, še lansko leto Vaši bratje v Marksu in Lenjinu!

m **Stavka železničarskih delavcev** še traje. Danes popoldne ob 17. uri se vrši v Gambrinovi dvorani nov sestanek stavkujočih, na katerem bodo sklepali o nadaljnih korakih. Red in mir se ni nikjer kalil; razpoloženje med stavkujočimi je mirno.

m **K ropanju mrličev na Pobrežju** doznavamo še sledeče: Grobokop mestnega pokopališča na Pobrežju je bil že davno pri sosedih na slabem glasu in se je o njem mnogo govorilo. Že pred meseci bi bilo kmalu prišlo njegovo nečuveno zločinsko postopanje na dan, ker je neka gospa, katori je umrla hčerka, opazila v rokah grobarjevih otrok punčko, katero je bilo položila k svojemu mrtvemu otroku v rakev. Vendar si gospa ni upala javiti tega orožništvu, ampak je zaupala razkritje le neki prijateljici. Do razkrinkanja hijene je prišlo le slučajno. žena nekega železničarja je namreč opazila, da nosi grobar suknjič njenega pokojnega moža, v katerem je bil pokopan. Ko se je uverila, da je suknjič res pravi, je šla k orožnikom ter jim celo zadevo javila. Orožništvo, ki je napravilo pri grobarju hišno preiskavo je našlo še celo vrsto oblek, perila, prtanov in drugih mrličem pokradenih stvari. Preiskavo je olajšala grobarjeva tašča, ki ga je izdala. Izpovedala je, da je njen zet ponoči odkopal le rahlo zasute rakve, jih odpiral ter kradel mrličem obleko in lišp. V celo afero je zapleten baje tudi nek krojač, ki je pokradeno mrliško obleko predeloval ter jo potem prodajal večinoma ljudem na deželo. Sodišče, ki ima grobarja in njegovo ženo pod ključem, namerava te dni odkopati več grobov, o katerih se domneva, da so oropani, da se tako ugotovi tudi dejansko grobarjeva krivda.

m **Izza volitev.** Za časa zadnjih skupščinskih volitev so preplavili naše mesto razni lepaki, ki so bili včasih tudi žaljivi za posamezne osebe. Tako žaljiv lepak so izdali tudi mariborski radikali ter s tem obrekovali in kradli poštenje g. dr. Skapinu. Dr. Skapin je vložil radi tega tožbo proti gg. dr. Grasselliju in Jankotu Tavčarju in zahteval preiskavo. Preiskava se je res vršila, toda dokazala je le to, da je lepak res izšel iz tajništva radikalne stranke, ki je vneslo v svoje knjige tudi račun zanj, ni pa mogla dokazati omenjenima, da bi bila ravno onadva autorja. Radi tega sta bila pred sodiščem oproščena in sta radi tega tožila g. dr. Skapina radi krive obdolžitve nečastnega dejanja in toženec je bil pri prvi instanci res obsojen na 300 Din. globe. Dr. Skapin pa je vložil priziv in bil sedaj pri vzklicnem sodišču oproščen, ker se je dognalo, da se je le poslužil pravice, ki mu jo daje kazenskopravni red.

m **Umrli v Mariboru:** Od 1. do 5. septembra so umrli v Mariboru: 1. sept. Stanislave Duh, 1 leto, hčerka vlakovodje; 2. sept. Anton Rober, 3 mesece, narednikov sin; 3. sept. Katarina Wesiak, 77 let, zasebnica; 4. sept. Katarina Donko, 35 let, mizarjeva soproga; 5. sept. Ivanka Marko, 16 let zasebnica; 5. sept. Ivan Plajnšek, 48 let, kletarski delavec.

m **Brivnice** so v soboto (praznik) dopoldne od 7. do 12. ure odprte, v nedeljo pa ves dan zaprte.

m **V nedeljo ob 11. uri dopoldne** se vrši koncert v parku s sledečim sporedom. 1. Stolz, Bivizia. Marš. 2. Pešta, Jugoslavija. Svečana ouvertura. 3. Jakš, Ob Adriji, Valček. 4. Čajkovskij, Fantazija iz opere »Eugenij Onĕgin«. 5. Mozart, Menuet iz Es dur synfonije. 6. Zajc, U boj! Pesem iz opere »Zrinjski«. 7. Muhvić, Od Triglava do Balkana. Potpouri. 8. Čižek, Marš Kraljeve Garde.

m **Nočno lekarniško službo** ima prihodnji teden lekarna k »Sv. Arehu«, Mag. Pharm. I. Vidmar (Glavni trg).

m **Prva spec. popravljalnica pisarniških strojev** Ivan Legat, Maribor, Vrazova ul. 4, tel. int. 434. Prvi strokovni zavod za strokovno izvrševanje popravil za pisalne, računske, kopirne ter razmnoževalne stroje po reelnih cenah.

m **Razpis mesta.** Pri oblastni inšpekciji dela v Mariboru se namesti administrativen pisarniški uradnik z večletno prakso eventualno inžener. Prejemki so oni državnih uradnikov določeni po razredu in položaju. Prošnja, opremljena s koleki po 3 in 10 Din. in spričevali, rojstnim listom in domovnico se naj vpošlje navedenemu uradu do 15. t. m.

m **Tečaji za strojepisje in stenografijo.** Kakor je razvidno iz inseratnega dela, pričnejo novi tečaji za strojepisje in stenografijo na zasebnem učilišču Legat v Mariboru dne 1. oktobra ter trajajo 4 mesece. Šola je moderno in lepo opremljena ter ima 20 pisalnih strojev, kopirne stroje, računske stroje, razmnoževalne stroje ter druge pisarniške stroje. Zasebno učilišče Legat je od države koncesijonirano ter je edina zasebna šola v Sloveniji, ki ima pravico, poučevati strojepisje in stenografijo. Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

m **Hotel Halbwidl.** Danes na praznik kakor v nedeljo jutranji in večerni koncert. Vedno sveže Götzovo marčno pivo, izvrstna vina, dobra meščanska kuhinja. Specialitetni sočni golaš.

m **Gostilno in zajutrkovalnico Rotovška klet** pod magistratnim poslopjem je prevzel g. Rado Starman, ki toči izborno vinsko kapljico. Na razpolago so mrzla in topla jedila. Novega gostilničarja zavednega Slovenca priporočamo vsem slovenskim krogom.

m **Kavarna »Promenada«.** Dnevno od 19., ob nedeljah in praznikih od 16. ure koncert prvovrstne salonske godbe ob vsakem vremenu. Izvrstne pijače, sladoled in domače pecivo.

m **Kavarna mestni park.** Pri lepem vremenu svira orkester popoldne od pol 17. do pol 19. ure. Zvečer pri vsakem vremenu svira glasovir znani češki pianist Franjo Chalupa.

Narodno gledališče.

Abonma v mariborskem gledališču za sezono 1923-24. Uprava Nar. gledališča v Mariboru razpisuje abonma na **15 dramskih in 15 glasbenih** predstav prihodnje sezone. Cene: zadnje lože 2500 D, sprednje lože 1750 D. Sedeži v parterju: I. vrsta 560 D, II.—III. vrsta 480 D, IV. do VII. vrsta 320 D, sedeži na balkonu: I. vrsta 480 D, II.—III. vrsta 400 Din., IV.—VI. vrsta 280 D. Galerija I. vrsta na sredi 240 D, I. vrsta spredaj in II. vrsta 160 D. — Abonma se plačuje naenkrat pri vpisu ali pa v 4 mesečnih obrokih, začenši pri vpisu ter je med sezono neodpovedljiv. — Uradnikom je uprava pripravljena dovoliti tudi letos popust v podobni meri ko lani, ali samo preko njihovih organizacij, katere se naj blagovolijo takoj obrniti na upravo po informacije. **Dosedanjim abonentom** ostanejo njihova lanska **mesta rezervirana najdalje do 10. septembra** ter se naprošajo, da se priglasijo čimpreje pri gledališki blagajni, ki bo sprejemala tudi vse nove abonente od 9.—12. in od 15. do 17. ure vsakega dne.

Pričetek gledališke sezone 1923-24 v Mariboru. Gledališka sezona 1923-24 se otvori s krasno Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi« v režiji g. V. Bratine. Za tem se vprizori Molierova komedija »George Dandin ali prevarjeni soprog« v režiji g. Koviča. »George Dandin« se je vprizoril tekom letošnje sezone samo dvakrat in bo torej zadovoljil pretežno večino, ki ga lani ni imela prilike videti. Dalje se pripravljajo Surgučeve »Jesenske gosli«. Za tem sledijo »Rodoljubi« v režiji B. Tepavca. Opera pripravlja kot otvoritveno glasbeno predstavo Parmovega »Zlatoroga«, ki ga režira in študira g. A. Mitrovič. Otvoritvena predstava okoli 1. oktobra.

Celjske vesti.

Mestni magistrat razglaša: Vsled popravil kapucinskega mosta se sporazumno s policijskim oddelkom in okr. glavarstvom v Celju odreja: Počenši s 7. tm. bo kapucinski most do nadaljnega za promet z vozovi, avtomobili, motornimi dvokolesi, tovornimi in jahalnimi živalmi odprt samo od 7. ure zjutraj, od 12. do 13. ure in od 17. ure dalje. Most smejo uporabljati le vozovi, ki niso obloženi z več kot 2000 kg. Vožnja čez most je dovoljena vedno le za en voz sam. Prestopke kaznuje mestni magistrat.

Celjski mestni šolski svet ima danes, dne 7. tm. svojo redno sejo. Razpravljalo se bo o tekočih zadevah.

Občni zbor Glasbene Matice v Celju se vrši v petek, dne 21. sept. ob 20. uri v ravnateljevi sobi Glasbene Matice. Dnevni red običajen.

Naraščajski dan celjske sokolske župe v Celju se vrši v nedeljo, dne 16. septembra na vrtu mestne osnovne šole. Zjutraj so tekme naraščaja. Ob 11. uri bo slavnostni pohod po mestu, katerega se udeleži ves naraščaj, ki bo ta dan v Celju. Nato je kratek pozdrav iz balkona Narodnega doma. Popoldne bo na vrtu osnovne šole javen nastop naraščaja, ki bo gotovo najlepša točka celega dneva. Ob 8. uri zvečer priedi društvo Sokolski dom v veliki dvorani Nar. doma gostom in občinstvu družabni večer.

Kultura in umetnost

J. Kosor: Razvrat.

(Roman iz savremenog života).

Na takozvanem »Waschzettel-u«, to je listu, na katerem priporoča založništvo novi roman Josipa Kosorja, ki mi je kot avtor drame »Požar strasti« v najboljšem spominu, v njej skoro raven avtorju, recimo, »Moči teme«, čitam:

Pisatelj v romanu »nemilosno razgaljuje »valutenšiberske« i prodajne, bilo ženske bilo muške tipove oko sebe počevši od mariborskih podmitljivih konduktera na reviziji putnika sve do »šibera« i stanovitih »dama« u kavani »Korzo«, da završi s razvratnicima u »Cikluševu baru« i u zagrebačkim javnim kućama. — — — No Kosor nije ostao samo u Zagrebu, on ide i u Beograd, da nam u isto ovakim potezima snimi drugoklasni hotel sa stjenicama, noćnu nesigurnost na Kalimegdanu, gulenje gostioničara, proždrljivost, kod »Kolarca«, pokvarenost u kavani »Moskva«, nečistoću ulica, zbog kojih ide pretsjedniku općine, pohod u ministarstvu, razgovor s narodnim poslanicima, u kratko; sav onaj metež i gnjilež poratni, koji se paralelno sa Zagrebom razvija i u Beogradu, a sve opet, u službi novcu i razvratu.«

Način, kako to pisatelj stori, se utemeljuje: »Današnji socijalni pisac . . . . smije da od pojedinih individualiteta stvara tipove, od ponavljanih sličnosti pravila, da to sve potencira i generalizuje, ne bi li tako ogromnošću i velebnošću svojih slika potresao moždjanima, nervima i cijelom dušom svojih savremenika. To je upravo i njegova dužnost, jer inače se u sve to većoj buci svakodnevnog života neće ni čuti.«

Toda: est, modus in rebus! Predvsem je treba ugotoviti, da smo pretirani naturalizem že prestali — v »Razvratu« je »redivivus«. Četudi umetnik obtožuje, estetskega, umetniškega vidika ne sme izgubiti nikoli izpred oči. (Ali ne obtožujejo tudi Ibsen, Dostojevski, Cankar in drugi? Ali kako vse drugače!). Pri čitanju »Razvrata« pa zapreš knjigo večkrat z gnušenjem, ako si si še ohranil estetski čutečo dušo; (pri tem ni treba biti zagovornik priderije!). Dejanje, ki ga opisuje pisatelj, mora biti vsaj verjetno, če naj vpliva; tega v »Razvratu« večkrat pogrešaš. In končno pokvarja vtis tudi nepoznavanje razmer, da n. pr. na Južni železnici kliče sprevodnika na odgovor ravnatelj državne železnice. I. t. n. Kratko: veliko pričakovanju se pri čitanju »Razvrata« izpremeni v grozno razočaranje in zapušča misel o lovu za senzacijo ter — psovanju iz Radićevega pašaluka!

Da pokažem to na posameznih slučajih! Romanov junak se vrača v svojo domovino — Jugoslavijo. Že na kolodvoru v Gradcu sliši razgovor nekega trgovca z izseljenci vračajočimi se iz Amerike, o »mazanju«. Evo, kaj pravi trgovec: »Mazanje u Austriji tek je slaba priprema za pravo mazanje kod kuće. . . ., Dovoljno je, ako čovjek namaže tek neke gladne činovnike, nu kod nas moraš da namašeš svakog djavola, ili da ga namažeš ili ga pustiš, da te okrade, ako želiš, da ti ukloni čaporastu ruku ispod grla, koja hoće da te udavi. . .« In odkod je ta trgovec? Seveda, iz blokaškega Varaždina! —Ali: Kakšni so na mariborskem kolodvoru oblastni organi? ». . . nekoji sa kratkim palicama u rukama, povezani oko pasa muzave bluze s kaišom, obuveni u nikad neočišćene teške potkovane čizme. Davno neoprana košulja, puna ušiju i buha nije im se mogla na sreću vidjeti ispod črnog ovratnika bluze, kad udjoše (namreč v vlak) strogi i neumoljivi a do skrajnosti podmitljivi — —« In obnašanje orožnikov istotam: »Jedan žandar, koji je grmio na putnike glasom turškog paše — — ogreznu damo šakom pod rebraa — — vrištao, derao se i grmio sito i crveno njegov pijani noćni glas. . .« — Na carinski pregled je treba čakati več nego pol ure, da traja potem 4 ure! — V vlaku od Maribora naprej se 3 kondukterji prepirajo med seboj, kdo izmed njih bo obral za dolarje enega izmed onih amerikanskih izseljencev z graškega kolodvora, češ, da »šverca«. (Kaj ima kondukter s tem opraviti? Ni to stvar carinikov!!) In karakter teh sprevodnikov: »Kad bi oni namirisali dolare, oni bi se naprosto pomamili i izgubili glavu, i onda neka do djavola leti lokomotiva, voz, stanice i vas obmamno leteći prostor. . . U takove čase polio bi ih mrtvački znoj očaja i u bijednim pohlepnim dušama činilo im se, da vlak jureći prestizava brzinu ptice i munje odnoseći im žrtvu na stanicu spasa, prije no što su dospijeli, da ju oplačkaju i ograbe!. . .« Če bi bili naši železničarji takšni, bi morali res reči: Žalostna nam majka! Ali hvala Bogu, morda je takega značaja le par žalostnih izjem. Pisatelj je najbrž premestil na naše železnice uslužbence z Radićeve mirotvorne republike! To mimogrede! A v tem tonu gre naprej povsod, kjer je v

romanu govor o naših javnih napravah, bodi potem o policiji ali o občinskih oblastvih, o narodni skupščini ali o ministrstvu, neglede na to, da je neverjetno, da ne rečemo smešno, da bi faktično abnormalen človek mogel priti na vsem lepem k notranjemu ministru, kadar se ta odpravlja na ministrsko sejo, in ga zadrževati pol ure s vojo naivnostjo, kakor se to zgodi v »Razvratu«.

Naravnost utrudljivi postanejo v romanu vedno in vedno ponavljajoči se prizori z »ratnimi milijunaši«; vsi so z mastjo zaliti kakor krmljenke in nobene blage poteze ni na njih. Enako njihove, svoj govor z nemškimi ocvirki zabavljajoče »milostive«, pohotne do skrajnosti. To je morda slika Zagreba in reakcijonarskega, »porodičnega« Beograda; Jugoslavija je v jedru in v celoti boljša, poštenejša, zdravejša in idealnejša. Želeti bi le bilo, da bi se od strani vlade gnilobi, kolikor je je, ne dajala potuha in da bi je vlada ne podpirala s svojimi često ultrakapitalističkimi, niti najmanj socijalnimi ukrepi. In enako delujejo tudi ona razglabljanja o boljši rasi, visoki kulturi in drugih evropskih narodov. Saj je marsikaj res; toda zato ne čitam umetnine, da doznavam te resnice in še v tako malo prikupni obliki.

Zanimiv, morda nov je oni seksualni problem fluidnih stikov med naravami, ki so si namenjene; tu je mnogo poezije, v teh partijah sem spoznaval mogočnega Kosorja iz »Požarja strasti«. Enako v drami romanovega junaka Jefremovića in njegove »nesudjenice« Marije, ki sega globoko do srca. Seveda je tudi v tem obojem vprašanje, ali obstoji za orisane pojave fizijološka možnost.

»Razvrat« končuje sicer z Jefremovićevo in Marijino »estetsko smrtjo v čistem morju« in skuša tako tudi v čitatelju ustvariti nekako katarzo. Vendar sem odložil knjigo nezadovoljen in sem si oddahnil... M. Kovačić.

„ITO“ je najboljša zobna krema. Dobi se povsod.

Sokolstvo.

o **Načelstvo Kola jahačev** vabi vse brate, da se udeleže v soboto 8. t. m. ježizleta v Ptuj, kjer sodeluje Kolo pri povorki o priliki velike slavnosti 15-letnice septemberskih dogodkov. Zbirališče ob vsakem vremenu točno ob 5. uri zjutraj v Narodnem domu. Bratje, ki se nameravajo udeležiti, se morajo do petka opoldne javiti br. načelniku. Na župni zlet v Varaždin odhaja Kolo v nedeljo 9. t. m. ob 5.20 zjutraj z vlakom z glavnega kolodvora. Udeležba za vse jahače, ki imajo kroj obvezna. Radi navodil za župni zlet se vrši v petek ob 8. uri sestanek v restavraciji v Narodnem domu. Zdravo! Načelstvo.

o **Sokolom**, ki se udeleže Ciril-Metodove glavne skupščine v Ptuju, dovoljujemo z ozirom na župni zlet v Varaždinu, da se iste udeleže v kroju. — Predsedstvo MSŽ.

o **Varaždin.** Vspored župnega zleta in proslave 20-letnice Varaždinskega Sokola, je naslednji: v soboto dne 8. tm. ob 9. uri dopoludne slavnostno zborovanje in otvoritev Sokolske razstave. (Obvezna le za varaždinsko članstvo.) Ob 8. uri zvečer se vrši v tamk. gledališču slavnostna akademija, na kojej nastopijo oddelki društev iz Celja, Karlovca, Maribora, Varaždina in Zagreba. Po akademiji se vrši v gledališki restavraciji komerz. Drugi dan (9. spet.) se vrši ob 11. uri dopoludne slavnostni sprevod, popoludne pa javna telovadba. Pozivljamo vse članstvo in drugo Sokolstvu naklonjeno občinstvo, da se vsled izredne važnosti letošnjega župnega zleta v Varaždin istega polnoštevilno udeleži. Zdravo! Predsedstvo MSŽ.

o **Legitimacije za polovično vožnjo v Varaždin** se dobe pri bratu Hvalencu v Posojilnici, bratu Franju Majerju, trgovcu in trgovini Zlate Brišnik. Z legitimacijo plača vsak udeleženec zleta le polovično vožnjo t. j. v Varaždin in nazaj 20 D. Legitimacija stane 50 para. Vsi udeleženci se odpeljejo v Varaždin z vlakom, ki odhaja v nedeljo ob 5.25. uri ter se vračajo še isti večer ob 1. uri polnoči. Ker je Varaždin prijazno mesto, ki šteje okrog 18.000 prebivalcev, in je gotovo mnogo takih, ki ga še ne poznajo, naj ti vporabijo sedaj to ugodno priliko.

Sport.

: **POLNP.** Prvenstvena tekma SK Ptuj : SK Svoboda (Maribor) se preloži na 16. septembra v Ptuj. — V nedeljo 9. tm. se odigra na prostoru ISŠK Maribor ob 14. uri prvenstvena tekma rezerv Rapida in Maribora, sodnik g. Odon Planinšek, ob 16. uri istotam tekmuje Maribor I. z Rapid I. (Sodnik iz Zagreba.)

: **Prvenstvena tekma ISŠK Maribor : SV Rapid.** V nedeljo popoldne ob 16. uri se srečata na zelenem polju zopet stara mariborska rivala, da odigrata jesensko prvenstveno tekmo. Da bo igra silno napeta, ni treba posebej povdarjati. Pričakujemo, da bo občinstvo posetilo tekmo v najobilnejšem številu. — Tekme rezerv se pričnejo že ob 14. uri popoldne. Sodnik pride iz Zagreba.

Objave.

§ **Orjunaši iz Maribora**, ki se vdeleže jutrajšnjih nacijonalnih slavnosti v Ptuju potujejo iz Maribora z vlakom ob 8.32 (glavni kolodvor). Nacijonalisti, vdeležite se v čimvečjem številu ptujskih slavnosti!

§ **Zdravniško društvo v Mariboru** ima prihodnjo odborovo sejo v torek dne 11. tm. ob 18. uri zvečer v kolodvorski restavraciji v Mariboru.

§ **Cenjeno občinstvo se obvešča**, da so brivnice v soboto (praznik) dopoldan **od 7. do 12.** ure, kakor tudi v nedeljo **od 8. do 11. ure odprte.**

§ **Mestni kino.** »Žena, ki je pozabila na Boga«, krasna historična drama v 6 činih, v glavni vlogi Geraldine Farrar in W. Reid, se predvaja v petek, soboto, nedeljo in pondeljek.

§ **Kolesarski športni odbor mariborski.** Gospodje delegati se prijazno vabijo k izvennavadni seji v pondeljek 10. septembra ob 20. uri v hotel Halbwidl (Športna soba).

§ **Prostov. gasilno društvo v Zrkovcih pri Mariboru** vljudno vabi na veliko vrtno veselico, ki se vrši dne 8. tm. v prostorih gostilne Sel v Zrkovcih. Za slučaj slabega vremena ima g. Sel na razpolago velike novo postavljene pokrite prostore. Dohodki veselice so namenjeni za nabavo novih cevi.

§ **Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor in bližnjo okolico** vabi vse najemnike in podnajemnike brez izjeme na javni shod, ki se vrši dne 15. septembra tl. ob pol 10. uri dopoldan v Götzovi dvorani.

Gospodarstvo.

Izgledi na letošnjo vinsko letino.

Ravnateljstvo. držav. kmetij. kemičn. zavoda v Mariboru poroča o razvoju grozdja v primerjevalne namene, kar bo gotovo zanimalo producente in konzumente.

	1921		1922		1923	
	1. 8.	1. 9.	1. 8.	1. 9.	1. 8.	1. 9.
teža grozda v g	44	85	69	74	51	55
število jagod	111	114	158	132	119	46
teže ene jagode v g	0.36	0.70	0.44	0.56	0.33	0.65
kisline v 100⁰⁰	4.29	1.90	4.90	1.98	3.50	2.83
% kisline	3.27	1.68	4.0	1.17	3.19	2.65

Torej se nam obeta nekaj več kakor tretjina lanskega pridelka. Če ne bo kmalu boljšega vremena, bo kakovost se slabejša kot lanska. — Inž. Mohorčič, ravnatelj.

g **Uspehi ljubljanskega velesejma.** Ne samo iz poročil ljubljanskih listov, ampak tudi iz pripovedovanja navdušenih obiskovalcev III. ljubljanskega velesejma razberemo, da je uspeh te prireditve izredno razveseljiv. Velesejem je organiziran zelo spretno in smotreno, pri čemur so pač dobro rabile izkušnje prvih dveh vlesejmov. Dosedanji obisk je zadovoljil organizatorje in razstavljalce; slednji so sklenili kupčije v vrednosti 50 milijonov Din., a ta svota se vsak dan znatno zvišuje. Zlasti je z veseljem podčrtati veliko zanimanje v inozemstvu. Iz raznih tujih držav, celo iz Orienta, je dopotovala v Ljubljano več uglednih trgovcev in industrijcev, ki so vsi presenečeni, kaj in koliko se pri nas producira. Priporočamo vsem onim, ki si še niso gledali ljubljanskega velesejma, da izrabijo za to zadnje tri dni.

g **Hmelj.** VIII. brzojavno tržno poročilo: Žatec, ČSR, dne 5. sept. 1923. Mirno nakupovanje na kmetih po 2600—3000 čK za 50 kg (1 čK je 2.80 D — 1 kg = 588.64 do 679.2 jK).

g **Hmelj.** IX. brzojavno tržno poročilo: Nürnberg, 6. sept. 1923. 850—1000 milj. Mark za 50 kg (1 mil. M = 8 D — 1 kg do 640 jK).

Julio Meinl
d.d.
Uvoz kave
Utemeljeno 1862
1917 6—1

Iz življenja in sveta.

Zagrebške žalostinke in smešnice.

Zagreb, 6. septembra.

Mržnja med Hrvati in Srbi dobiva vedno žalostnejše oblike. V blokaških časnikarskih kuhinjah varijo in pečejo debele laži o vsem, kar je srbsko, samo da dobi sedanja politična tekma med Beogradom in Zagrebom značaj narodne borbe med Srbi in Hrvati. Odhod Stjepana Radića v inozemstvo, ki je pravzaprav sramoten beg generala tik pred odločilno ofenzivo, vzbuja v blokaških glavah gorostasne kombinacije. So zagrebški »purgerji«, ki bi z zadoščenjem pozdravili na Jelačićevem trgu vsako tujo zastavo, ki pa ne morejo videti državne zastave, dasi ima enake barve kot hrvatska narodna trobojnica. Težko je razumeti, koliko mržnje lahko prenesejo drobni ljudje, ki se uče politike iz blokaških listov. Te dni je »Pokret« zabeležil, da je nek stavbenik imenoval svojega psa »Srbin« in da ga tako kliče celo na ulici. Čudni ljudje! Leta 1918 in 1919 so napadali Beograd, da je premalo jugoslovenski in da preslabo brani »prečanske« interese na mirovni konferenci in v sporu z Italijo, ko pa je Beograd zabranil, da si niso Hrvatske delili Italijani, je postalo ime »Srbin« psovka.

— Kaka razlika je med hrvatskim in srbskim jezikom? — je vprašal nek inozemec.

— To je največji problem. Kajti mi govorimo isti jezik, imamo isto slovnico, le po pisavi se ločimo, — je pojasnil nekdo.

— Isti jezik? Kje sta v Evropi še dva naroda z enakim jezikom, ki bi bila tako sprta? To je paradoks! Gospodje, vi živite v deželi težkih problemov.

— Da, zaradi »težkih« problemov razdiramo hišo, predno smo se vanjo naselili.

— Čuden svet!

Špisarji imajo svoje posebno veselje. V Zagrebu so začeli z gorostasnimi pripravami za bodočo »republiko«. Radićev »Slobodni dom« poroča, da bodo tudi kadilci napovedali SHS-iji bojkot. Diven primer požrtvovalnosti je dal narodni poslanec Rudolf Herceg (poslanec, izvoljen na podlagi beograjskega volilnega reda, ki pa besede Beograd sploh ne more slišati): Mož je strasten kadilec, ki je popušil dnevno 80 cigaret. Dokler pa ne bo »čovječanske mirotvorne republike«, ne skadi več **nobene**. (Je pač drugačen ko Radić, ki si zaradi prohibicije ne upa v Ameriko!) Pa pravijo, da Zagreb nima vzglednih ljudi!

Višek tipično zagrebške modrosti in »svetovnega duha« je dosegel »Pravaš«, ko se je te dni razpisal o Slovanstvu. Po vsem tem, kar se je sedaj govorilo in pisalo o Slovanstvu, po vseh Mikloščičih, Jagićih, Gajih, Strossmayerjih itd., je »Pravaš«, organ zagrebških špisarjev, zapisal Gospodovega leta 1923 resno mišljeno trditev, da je Slovanstvo »pemska in kranjska izmišljotina«. To se tiska in čita v Zagrebu! In hrvatska blokaška inteligenca ne protestira proti temu; Lorkovići, Bazale itd. se ne »bunijo« proti poneumnevanju ulice v imenu Hrvatstva!

Vse skupaj bi bilo smešno, če bi ne bilo res, da hodi po inozemstvu Radić in da pomaga širiti slabo mnenje o naši državi, državi, za katere zboljšanje in napredek ni niti ganil s palcem. Zagreb se toliko bori zoper Balkan, a sam tekmuje v iznajdbi balkanskih metod!

—□—

Mustafa Kemal Paša.

Sedanji voditelj nacionalistične Turčije spada nedvomno med tipične politične osebnosti.

Rojen je bil leta 1880 v Solunu iz rodbine, ki se je priselila iz Vzhodne Rumelije. Oče mu je bil carinski uradnik in je umrl že zgodaj, ne zapustivši premoženja. Mladi Mustafa Kemal je mogel nadaljevati študije šele potem, ko je dobil državno štipendijo. Šolal se je v Bitolju (Monastiru). Tam je bil tako dober dijak, da je predčasno dovršil študije in so ga takoj sprejeli v Harbijo (vojno šolo) v Carigradu. V tej šoli se je pripravljal za generalno-štabnega častnika. Že v mladih letih so se na njem pojavila znamenja bodočega voditelja. Rad je zbiral okoli sebe tovariše in bil njihov voditelj, prekašal je vse po učnih uspehih, često je govoril napram prijateljem o boju zoper despotizem. Urejeval je tudi tajni časopis; tu je objavljal dobre verze, opevajoče svobodo, ljubezen in smrt.

Toda policija Abdul Hamidovega režima je bila čuječa. Komaj je bil Mustafa Kemal leta 1902 imenovan za oficirja, že ga je klical k sebi despot Abdul Hamid; ta avdijenca pa je imela za posledico kazensko premestitev v Damask. Tam je začel organizirati boj proti režimu »krvavega« sultana. Ustanovil je Ligo svobode, kar mu je prineslo novo kazen: premestitev v Jaffo v Palestini. Mustafa Kemal se je naveličal teh preganjanj in je zbežal v Aleksandrijo, odtam pa čez Pirej v Solun. Vsled zagovora prijateljev ga je sultan pomilostil. Postal je generalno-štabni častnik solunske armade, ki ji je poveljeval Mahmud Hevket. Z njim vred je prodrl v Carigrad, ko je izbruhnila mladoturška revolucija. Ta je — kakor znano — zapečatila usodo Abdula Hamida.

Leta 1910 je živel delj časa v Parizu, kjer je bil njegov prijatelj Fethy bey, turški vojaški ataše; tu se je tudi izpopolnil v vojaških vedah.

Kmalu nato se je začela njegova vojna karijera. Leta 1912 je bil s Fethijem in Enverjem v Tripolisu. V balkanski vojni je bil vojaški poveljnik na polotoku Galipoli. Tu so se pojavila prva nasprotja med njim in Enverjem. Slednji je bil koristolovec, Kemal pa idealist — patriot. Po balkanski vojni je bil Fethy bey imenovan za turškega poslanika v Sofiji in je vzel s seboj Kemala kot atašeja. Svetovna vojna ju je iznova ločila.

Mustafa Kemal, do tega časa polkovnik, je bil divizijski poveljnik v Dardanelah in se je vztrajno boril proti zaveznikom. Njegovi uspehi pa niso ugajali Enverju in nemškim generalom, ki jih Kemal ni maral; zato so ga poslali na kavkaško fronto. Tu je postal general in poveljnik v Diakekiru; pozneje se je s sedmo armado vojskoval v Palestini. Novi spori z Enverjem in Falkenhaynom so povzročili premestitev v Aleppo. Odtod je že leta 1917 opozoril vezirja Tallata na slabo celotno situacijo centralnih držav in možnost antantne zmage ter ga je svaril, da naj ne zaupa Nemcem. Nemški generalni štab je to izvedel in izposloval, da so Kemala premestili na najizločnejšo mejo Turčije.

Kemal je posvaril pred Enverjem tudi novega sultana Mehmeda VI. Toda dogodki so medtem začeli dozorevati: poklicali so ga, da reši polestinsko fronto, a se je že moral umikati pred generalom Allembo, pripravljal pa je bil novo ofenzivo v Mezopotamiji. Predno je bil mogel [illegible], je nastopilo premirje.

Ko se je vrnil v Carigrad, je začel rovariti proti antanti. Kabinet Damada Ferida se ga je hotel odkrižati in ga je imenoval za nadzornika vzhodnih armad.

Temu je pripisati, da je Turčija danes — pa lausannskem miru — močnejša nego vse druge države, ki so ž njo vred izgubile vojno. Ko so Grki 15. maja 1919 zasedli Smirno, se je Kemal odločil, da organizira novo Turčijo. Ustanovil si je štab v maloazijski Angori in odtod razpredel osvobodilno akcijo. Krona tega dela je podpis lausannskega miru, ki se je izvršil pred tedni in ki je izključna zasluga velikega organizacijskega talenta in gorečega rodoljubja Mustafe Kemalpaše. (Po »Česke Slovo«.)

—□—

„Tabor" — sovražnik žensk.

(Gospodični M. F.)

»Gebe dem Kinde einen Vogel und dem Buben eine Frau, und Du wirst sehen, wie beide in kurzer Zeit ausehen werden!«

»Dolgo že opazujem, da »Tabor« nam ženskam ni posebno naklonjen in to je zopet dokazal v št. 196, ker je poiskal nekaj izrekov, ki bi naj nas še bolj ponižali. Kaj pa bi bilo, če bi pisali tudi enkrat o ženskah tako kakor Prentice Mulford v knjigi »Der Unfug des Sterbens«, stran 110 do 119 ali pa John Ruskin, ki tudi jako lepo piše o ženskah v »Aphorismen zur Lebensweisheit«, stran 79—92. Mislim da to »Taboru« ne bi škodovalo. Ena za vse.«

To in še neko lepo nemško pesem z naslovom »Freuenrecht und Menschenrecht« nam je napisala v anonimnem pismu neka lepa gospodična, katero so užalili naši citati o ženskah, objavljeni v eni zadnjih številk našega lista. Gospodična je bila jako previdna, ne le, da se ni podpisala, ampak celo kraja ni navedla, da ne bi vedeli, odkod piše. Ker bi pa bili to junaško boriteljico za ženske pravice radi na vsak način poznali, smo takoj sedli k spiritistični mizici, poklicali onega dobrega duha, ki je naš stalni poročevalec na onem svetu ter mu naročili, naj se pri onem zunanjem oddelku, ki se peča s tajnimi mislimi ljudi na zemlji, informira, kdo nam je to pisal. Deset minut na to smo že dobili iz Onostranstva brezžično obvestilo, da je hudo pismo napisala gospodična M. F. iz Št. Lovrenca na Pohorju. Pa naj še kdo reče, da »Tabor« nima dobre poročevalske službe!

»Tabor« — sovražnik žensk! Čudno, prečudno... Res je sicer, da je »Tabor« moškega spola in da je samec, toda sovražnik je pravzaprav samo ene ženske, ne pa vseh, pa še tiste ženske ne sovraži zato, ker je ženska, ampak zato, ker je klepetava, opravljiva in obrekljiva in se vede včasih prav... no... recimo: nedostojno in ne straži tistega kar bi morala, čeprav se imenuje »Straža«. Sicer pa »Tabor« (in tudi njegov korektor: Op. ured.) včasih prav rad poškili za kako žensko, posebno če je mlada in lepa. — Ravno radi tega pa postane včasih tudi hudomušen in čeprav pozna Mulforda in Ruskina, zbode tuintam nežni spol s kako puščico Plutarha, Euripida ali Aristofana, to pa le radi lepšega in ne da bi mislil vse to tako zares. Neko ptico je imel »Tabor« več časa v svoji bližini, ta ptica je bila sicer Golob, toda bila je vendar ptica in počutila se je prav dobro; kako izgleda ženska ki je že dolgo v njegovi neposredni bližini in se celo vsak dan skupaj ž njim sanka po rotacijskem stroju, se pa tudi lahko prepriča vsa javnost ki čita »Marburger Zeitung«.

Tako izgleda torej »Taborovo« sovraštvo do žensk, lepa gospodična! Sicer pa Vam obljubljamo, da bo »Tabor« odslej kazal večjo naklonjenost do žensk, posebno pa do Vas. Veselilo ga bo, če ga boste počastili še večkrat s kakim pisemcem. Morda se tako še razvije korespondenca, ki bo končala v resnični ljubezni. Na ta način bi se potem najlepše pokazalo, da »Tabor« ni nasprotnik žensk. Če bi pa potem pod Vašim ljubkim pantofeljnom res postal nasprotnik, no, potem bi morda že res imel vzrok in nihče bi mu tega ne zameril ne na tem ne na onem svetu.

—□—

Zakoni na odpoved.

Vojna je med moškimi vzbudila veliko nezaupljivost napram ženskam. Ta nezaupljivost pa seveda, ni vedno umestna in je včasih celo lažniva in preračunjena. Evo dveh slučajev:

Neki mlad Dunajčan je imel z lepo deklico ljubavno razmerje ter je obetal, da jo poroči, čim mu uspe, da osigura življenje sebi in potem njej. Po preteku enega leta, odkar sta se poznala, je predlagala deklica svojemu ljubimcu, da bi skupaj živela. On je bil takoj za to, a le pod pogojem, da živita sicer kakor mož in žena, toda brez obveznosti poroke, ker da se mora prej tudi še prepričati o njeni zanesljivosti. Deklica mu je to izjavo podpisala in tako sta živela tri leta kakor v raju, dokler ni lepega dne mladi gospod prekinil razmerje. Deklica ga je vsa obupana rotila, naj se vrne k njej, toda on ni hotel več slišati o tem. Končno je vložila proti njemu tožbo, češ, da ji je vzel dekliško čast. A možak je pred sodiščem pokazal izjavo, katero je ona podpisala, in bil oproščen, dasi je bil očividno le navaden slepar.

Še zanimivejše pojme o zakonu je pokazala neka druga razprava pred dunajskim sodiščem, pred katerim se je zagovarjal mlad mož, ki je stopil v zakon pod pogojem, da se po petih letih loči od žene, ako mu ta ne bo več ugajala. Sodišče pa takih pogojev ni priznalo in je možaka vrh vsega še obsodilo zaradi nemoralnosti. — Zakoni na odpoved se pač ne morejo nikjer obnesti. Krepkemu spolu je v tem pogledu svetovati, da rajši še pred vstopom pod nežni jarem temeljito preizkusi svoje izvoljenke.

—□—

Mihel Zevaco:

KRALJEV TEKMEC.

(Nadaljevanje in konec romana: Markiza Pompadour.)

Poslovenila: Rosandra.

(Dalje.) (48)

Lubin je med nadaljnjim opazovanjem premišljeval, kaj naj stori, kaj naj ukrene, da prepreči vsako nevarnost. — Ali nič pametnega mu ni prišlo na um.

Pijanec je med tem zopet šel mimo skrivnostnih vrat, vračajoč se navidezno odkoder je bil prišel s tovarišem, ki se je bil pa podal v beznico tam blizu, — skoraj nasproti njegovega opazovališča. — Ta slučaj je zvabil nasmešek zadovoljstva na Lubinovo lice. —

Takoj je zapustil svoje mesto, pa hitro tekel na podstrešje, kjer se je z največjo pazljivostjo približal okencu in zapiskal na nekako čudno piščal, katero je držal v žepu.

Čez malo trenutkov pa se je iz nasprotne hiše tudi začulo enak žvižg. — Zdelo se je, da je izvršil nekaj jako važnega, videlo se mu je, kako je sam s seboj zadovoljen sedel na stolec pa začel premišljevati nadaljne korake in delovanje svoje. —

Preveč iznajdljivega duha pač ni mogel imeti ali pa je bilo to, kar je hotel storiti tako težavno, da ni mogel izmisliti vsega, kajti po četrturnem premišljevanju je zopet ostal, ne da bi bil dobil rešitev. — Prišel je zopet v pritličje in se še ves zmeden pojavil pred gospodom Jakobom. —

Pred svojim strogim predstojnikom je Lubin ponižno pokleknil in svojo krivdo odkritosrčno priznal, — seveda ni pozabil navesti, kaj je že vse storil, da prepreči vse, kar bi jutranjemu dogodku vtegnilo škodovati. —

Nesrečni Lubin, katerega je strah pred jezo svojega gospodarja in pred kaznijo popolnoma prevzel, — ali vedel si ni drugače pomagati. — Pa če bi bil videl oni grozni ustrahujoči pogled, s katerim ga je gospod Jakob ošinil, ko je sklonjeno izpovedoval svojo pregreho, ko bi bil opazil s kako jezo so se krčili na baržunu naslonjača aristokratični prsti gospoda, Jakob bi se bil še bolj bal in še bolj tresel. —

Medtem ko je Lubin dopovedoval, je gospod Jakob premišljeval in prevdarjal. — Preklinjajoč sam pri sebi nesrečno blebetavost svojega služabnika, svojega sužnja, se je odločil za potrebne korake ter začrtal novo pot. —

Lubina je presenetilo, kako je gospod Jakob, od katerega je pričakoval izbruh najhujše jeze, čisto mirno in skoraj milo vprašal:

»Pa ste se spomnili obvestiti onega v nasprotni hiši?«

»Da, monsignor, od prvega hipa, ko je prestopil prag krčme, se opazuje novega gosta. — Ne ena beseda, ne en pogled ne bo ušel pazljivim očem. — Ko bo odšel, mu sledi nekdo, da izvemo, kdo in kaj je, kje stanuje in kaj ima in posestvuje.« —

»Dobro, sin moj, — prav tako! — Sedaj pa vstanite!«

Lubin ki je dotlej klečal, se je čudil in čudil, kako je taka prijaznost mogoča ob takem prestopku. —

»Sin moj, — moral bi vas kaznovati, jako hudo in občutno kaznovati,« — je povzel gospod Jakob, — »ker pregrešili ste se kruto, — vkljub mojim posebnim ukazom. — Ali za vsak greh je tudi milost in usmiljenje. — Z druge strani pa je vaš kes, — hitra in popolna izpoved vašega pregreška, prisilil mojo dobrosrčnost, da ne sodim prestrogo. — Pojdite v miru, — odpuščeno vam je, za sedaj! — Ali, — je nadaljeval z milino, ki je zvenela hujše kot vsaka grožnja, — »pojdite in ne grešite več. — Sedaj pa moram premišljevati, — pojdite.«

Lubin je prevzet od nenavadne dobrote, ki je ni bil pričakoval, odšel ves srečen, da je končalo tako dobro, — sam pri sebi prisegajoč si, — da odslej zapečati svoja usta ker ne bi bilo varno, da se mu še kaj enakega primeri. Obljubljal je samemu sebi, da bo s tem večjo pokorščino skušal popraviti svoj pregrešek. —

Po nekaj trenutkih se je mala sobarica podala s posebnimi ukazi in navodili v lekarno, pa podala lekarnarju mal posebno pregiban listič, katerega je le-ta z vidnim spoštovanjem prečital.

Listič je vseboval navodila in povelja za lekarnarja, ki je seveda tudi pripadal strahoviti družbi. — Ko je listič prebral, ga je v prisotnosti sobarice sežgal ter ji resno rekel:

»Povejte, da se bodo povelja izvršila!« —

Sobarica se je nato vrnila v hišo in Crebillon se je komaj podal do lekarnarja, ko je gospod Jakob že imel dva natančna popisa, — in sicer enega od krčmarja, drugega pa od lekarnarja samega. Obadva sta vsebovala najbolj natančna poročila o vsem kar se je zgodilo. — Zvečer je prišlo novo poročilo, ki je vsebovalo natančne podatke z imeni od Crebillona in Noe Poissona — navedbo njiju bivališča, kedaj sta dospela v Versailles, kaj sta vse počela od svojega prihoda do zasledbe. — Bil je tudi omenjen obisk Crebillona pri Berryerju. —

Gospod Jakob je pozval k sebi di Bernisa pa mu dal svoja navodila.

Še tekom noči se je di Bernis vrnil da pove vsebino razgovora Crebillona z Berryerjom, kateri je di Bernisu brez posebne težkoče natančno opisal ves pogovor, ker ga je obnašanje Crebillona res presenetilo, osupnilo, začudilo njegovo dvorjansko naravo, ki res skoraj ni razumela, kako da si tak reven poet drzne biti mož-poštenjak. —

Gospod Jakob se je po teh poročilih pomirjeno oddahnil, kajti le-ta poet, če je prav iskal gospo d' Etioles, vendar ni tega storil iz želje, da jo potisne v kraljev objem. —

Nekako spoštovanje se ga je polastilo do tega poštenega pesnika, bolj resnega in značajnega v svoji revščini kot vsi ničvredni dvorjaniki v njegovi bližini, ki so lazili in se plazili okoli njega le v grabeželjni nakani dobičkarstva. — S spoštovanjem je pa občutil tudi nekako tesnobo in nadlego, — kot sitnost, da ga mora imeti v napotje in kdo ve, — — morda mu je bilo celo žal, da ga mora odstraniti in uničiti, da doseže lastne načrte.

Kakor smo že omenili, je bilo neobhodno potrebno, da pesnik ne zasledi gospe d' Etioles. — In ker je nesrečna blebetavost zvabila poeta na njeno sled, ki jo je on sam hotel na vso moč prikrivati, je bilo edino na mestu, da se Crebillona prepriča do dobrega, da se je motil, da se nahaja na napačni sledi, da je le nekak izrodek fantazije, kar mu je pripovedoval pijani prijatelj, vsaj v kolikor se tiče gospe d' Etioles. —

Opazili smo, kako se je to gospodu Jakobu res dobro posrečilo, kako so vsi igralci, — počenši od dobro naučene sobarice pa do drugih našemljenih figurantov izvrstno vršili in igrali svoje vloge, tako da je postal Crebillon prepričan o lastni zmoti, o dozdevnih sanjah Noe Poissona. —

XIII.

Slika.

Vrnimo se sedaj k oni mali hišici, kamor stalno zahaja vsak večer kralj v spremstvu Lebelna, — svojega osebnega služabnika, ki je obenem tudi reditelj, upravitelj tega galantnega kraljevega zatišja. —

Kralj redno nadaljuje svoj ljubezenski duet, čigar začetek je bil nekako nenavaden. — Ali Julijeta še vedno ne razume, ali je pravzaprav kaj napredovala v srcu svojega kraljevega pokrovitelja ali ne. — Sicer bi kralj sam ne znal izraziti kake vrste je čustvo, ki ga navdaja in katerega sluša, kadar gre v hišico za drevesi. —

Naročajte „Jadransko Stražo"!

Šofer (mehanič) za luksuzni auto, vješt, pouzdan, trijezan, čedan in zdrav, oženjen, bez djece, može od 1. oktobra t. g. dobiti u Zagrebu stalno namještenje uz dobru plaću i krasan stan. Ponude s naznakom dosadašnjeg službovanja i uz curriculum vitae na poštanski pretinac 41, Zagreb. 1962

Za prevoz blaga (vagonova) od in do kolodvora ter za vse druge vožnje se priporoča v sredini mesta ležeča 1938 7—1
mednarodna špedicija
REI-KO.
Vojašniška ulica štev. 6.

Glasovir kratke oblike, s prijetnim močnim glasom, zelo dobro ohranjen, je po zmerni ceni na prodaj. Naslov pove upravništvo.

Galanterija drobnina, trikotaža
Samo na debelo!
Gaspari & Faninger
Maribor 1047
Aleksandrova cesta 48.

Šolske torbice nahrbtniki v veliki izbiri, kakor tudi jermeni z držajem za knjige pri Ivanu Kravos, Aleksandrova cesta 13. Preprodajalci dobe popust. 1908 10—4

Galanterijo, drobnarijo, parfumerijo, špago, dreto, vrvi, pletarske izdelke, kremo in vazelino za čevlje 1953
Na debelo priporoča Na drobno
[illegible], Maribor, Vetrinjska ul. 26

Gostilna „Pri 3 ribnikih"
Dne 8. in 9. septembra
KONCERT
ob vsakem vremenu. 1765
Začetek ob 15. uri.
Dobra nova in stara vina ter sveže pivo.
K obilnemu obisku vabi
K. Prinčič.

Zahtevajte povsod „TABOR"!

Velepodjetje se proda

na Štajerskem blizu Konjic. Obsega 24 ha gozda, njiv, travnikov in vinograda, 4 stanovanjske hiše, 2 viničariji, veliki umetni mlin, pekarno, polnojarmenik, električno centralo, veletrgovino z lesom in deželnimi pridelki, tovarno za pohištvo in zaboje, vse s stroji in popolno pritiklino. Lega je ob železnici, ki se gradi. Uporabiti se da vodna sila do 140 HP. Pokrajina je bogata na lesu in vinu. Prodaja se vrši le vsled družinskih razmer. Informacije in posredovanje vrši notarska pisarna v Konjicah. 1877 4—3

Oddam v najem za dobo desetih let **električen obrat z 20 HP**, z jako obsežnimi prostori in zemljiščem, pripravno za vsako industrijo, oddaljeno samo 5 minut od postaje.

Istotam se prodajo, oziroma oddajo v najem popolnoma novi stroji za mizarstvo. Cenjene ponudbe na Aloma Company, anončno družbo, Ljubljana, Kongresni trg 3, pod šifro **„20 HP“**. 1961 1—4

Novo! Novo!

Dežni plašči

od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, nahrbtnikov in sandal po konkurenčni ceni pri 2595

JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Telefon 436 **TOVARNA KANDITOV** Telefon 436

FR. ROZMAN

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 57

priporoča vse vrste kanditov (bonbone)

po najnižjih brezkonkurenčnih tovarn. cenah!

Zahtevajte cenike! 1831

Slavenska banka d. d., Zagreb

Podružnica Maribor,

Aleksandrova cesta štev. 11

Delniška glavnica Din 50,000.000·—
in rezerve preko Din 12,500.000·—
Vloge čez Din 125,000.000·—

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Sibenik, Vršac, Wien.

EKSPOZITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:

Ljubljana: Slovenska banka.
Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d.
Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Na znanje!

P. n. občinstvu na znanje, da prevzamemo vsa tapetniška dekoracijska in mizarska dela kakor tudi vsa popravila. — Tapetništvo in mizarstvo

Jagodič & Sajko

Maribor, Rotovški trg 3.

Odlikovani z zlato medaljo. — Sodniško zaprisežen izvedenci. 1434

Novo! Zaloga pohištva. Novo!

Lovci! Planinci!

Pristni tirolski lodni

in nepremočljivo blago za pelerine je došlo.

Franjo Majer, Maribor

Glavni trg 9. 1346

Leseno pohištvo
Železno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zavese 1313
Blago za pohištvo
Posteljno perje

po izvanredno nizkih cenah v zalogi pohištva

Karol Preis

Maribor

Gosposka ulica št. 20
(Pirchanova hiša)

Svoboden ogled
Ceniki brezplačno!

Mala oznanila.

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmerne. Postrežba solidna. 1118 30—25

Izletniku se priporoča gostilna Zvonko Mesarič v Spod. Selnici ob Dravi, žel. post. Ruše. 1587 10—5

Vedno prihajajo **novitete** v modno trgovino B. Veselinovič in Komp., Maribor, Gosposka ulica 26. 1933 10—1

Proda se **vila** v Ptuju z velikim vrtom. Krasna lega! Več pove g. Janko Likar, pisarniški ravnatelj v Ptuju. 1927 4—1

Stanovanje, ena soba, prostorna kukinja v Aleksandrovi cesti se zamenja če mogoče z 2 sobama ali z jednakim proti visoki odškodnini. Ponudbe pod „Stanovanje“, na upravo „Tabora“. 1934

Dijak se sprejme na stanovanje in hrano pri boljši družini. Električna razsvetljava. Naslov v upravi. 1931 2—1

Paviljon na prodaj. Vprašat Hmelak in drug, Slomškov trg 1921 3—2

Mlajša dijakinja se vzame na stanovanje in hrano. Naslov v upravi. 1942

Kupim vilo ali posestvo v Mariboru, Ljubljani, Kranju, Kamniku, Novem mestu ali v okolici. Slivar, Ljutomer. 1943

Mlajši dijak se sprejme na stanovanje in vso oskrbo. Električna luč. Glasovir na razpolago. Aleksandrova cesta št. 48/II., desno. 1948

Vglasbenje glasovirjev, popravila kakor cenitve se izvršujejo najceneje v Židovski ul. 1. 1947

Na hrano in stanovanje se sprejme dijak nižjih razredov. Cvetlična ulica 23/III., Mučič

Kupujemo borove hlode 30 cm naprej. „Agrumaria“ Maribor, Aleksandrova 51. 1949

Gitaro, dobro ohranjeno, kupi F. G., Krekova ul. 14/I. 1939

Proda se mlin in žaga z 2 gospodarskimi poslopji v dobrem stanju s celotnim prometom stalna vodna moč 15 minut od žel. postaje ob meji med Slovenijo in Hrvatsko, Priredi se lahko električno centralo. Ponudbe pod „Žagamlin“ na Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1960 2—1

Družabnik s primernim kapitalom se išče za koncesijonirano novo trgovsko podjetje s sigurno bodočnostjo. Ponudbe pod „Sigurnost“ na Mar-Štan, Rotovški trg štev. 4. 1956 3—1

Učenec se sprejme pri stroji pletarni. Oman, Šolska ul. 4. 1941

Glasovir na prodaj ali se zamenja za pianino. Oman, Šolska ulica 4. 1940

Za svoj dom in bodočnost svoje rodbine skrbite, ako nalagate tudi male prihranke v „MOJMIR“, regist. kreditno in stavbno zadrugo z o. z. Maribor, Rotovški trg 1. Zadruga je za svoje člane, pa tudi nečlane otvorila poslovanje hranilnih vlog od 10 Din dalje. Obrestuje po 7%, velje vloge po dogovoru. Uradne ure za hranilne vloge vsako sredo in nedelje od 9.—11. uro dopoldne. 1907 9—6

Dva dijaka ali dijakinji iz nižjih razredov se sprejmeta v Gosposki ulici v popolno oskrbo. Naslov pove uprava. 1950

Dva dijaka sprejmem na hrano in stanovanje. Istotam se dobijo knjige za višje razrede gimnazije. Maistrova ulica 18. Vpraša se pri hišnici. 1955 2—1

Dijak, višji gimnazijec, išče stanovanje brez hrane kot instruktor. Ponudbe na upravništvo pod „Dijak.“ 1925 2—1

Lokal, na prometnem kraju z inventarjem in stanovanjem se takoj odda. Koroška cesta št. 90. 1954

Sprejmeta se dva dijaka Tržaška cesta 20, vrata 5. 1945

Prostovoljna dražba.

V pondeljek, dne 17. septembra 1923, začenši ob 9. uri predpoldne, se bode vršila v žitnici grada „Zgornji Ptuj“ dražba starinskega in tudi novejšega pohištva iz staroplemenitih grajščin. — Radi vsakočasnega mogočega pogleda pohištva in zapisnika sklicalnih cen, se naj vrnejo interesenti na kastelana grada Zgornji Ptuj g. F. Karež. — Notar kand. Viktor Skrabar, vodja dražbe. 1953

DOBAVLJAMO TAKOJ

po dnevnih cenah s skladišča v ZAGREBU

vsakovrstne stroje in orodje

za mizarje, tovarne pohištva, kolarje in žage, ključavničarje, mehanike in delavnice, za kleparje, za tovarne kleparskih in kovinskih izdelkov itd. Bogata zaloga transmisij, motorjev za olje in bencin, kakor tudi popolne opreme za varilnice.

ALAT I STROJEVI D. D.

KARL JETZBACHER, ZAGREB

Vlaška ulica 25. 695 18—10

Razpust podjetja **Prevzem podjetja** **Ustanovitev podjetja**

Cenj. odjemalcem in p. n. občinstvu vljudno naznanjava, da

RAZPUSTIVA

dosedaj skupno vodeno

stavbeno in pohištveno mizarstvo

BELINA & STAUDINGER - MARIBOR - MLINSKA 5

Z ozirom na zgorajšnjo naznanilo si dovoljujemo opozoriti cenj. odjemalce in p. n. občinstvo na to, da bom vodil razpuščeno družbeno podjetje sam pod svojim imenom

ALEKSANDER BELINA

Maribor - Mlinska ulica 5

in prosim, da mi izkažete dosedanjo naklonjenost še nadalje in beležim v tem pričakovanju

z velespoštovanjem
ALEKSANDER BELINA, mizar.

Glede na zgorajšnje naznanilo si dovoljujem naznaniti cenj. odjemalcem in p. n. občinstvu, da sem otvoril v Loški ul. 5 novo stavbeno in pohištveno mizarstvo pod firmo

IVAN STAUDINGER

in prosim, da mi izkažete isto naklonjenost, ki ste mi jo kazali v starem podjetju, še v naprej in se priporočam

1944

z velespoštovanjem
IVAN STAUDINGER, mizar.

Prva spec. popravljalnica pisarniških strojev

IVAN LEGAT, MARIBOR

Vrazova ul. 4. Telefon int. 434.

Nadomestni deli za pisarniške stroje vseh sistemov. 1937

TEČAJI ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO

ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT, MARIBOR.

(Največja strokovna šola za stenografijo v Jugoslaviji).

Začetek novih tečajev dne 1. oktobra.

Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Legat, Maribor, Slovenska ulica 7. Telefon 100.

1117

Klub-Bar

Dnevno ob 22. uri 22.

gostovanje umetniškega ansambla:

Beda Lak

Plesni komik

Slavinete Duo

Češki narodni plesi

Poldi in Baren

Moderni plesi

!! 2 Soves !!

? HUGO - HUGO ?

Vstop prost. 1923

Lože se lahko rezervirajo.

1457

PODRUŽNICA

LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE

V MARIBORU

CENTRALA V LJUBLJANI

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split in Trst.

Sprejema vloge na vložne knjižice in tekoče račune proti najugodnejšemu obrestovanju. Provaja vse v bančno stroko spadajoče transakcije in izvršuje posebno borzne naloge hitro in pod najkulantnejšimi pogoji. — Ima prvovrstne zveze v tu- in inozemstvu.

Telefon št. 146 in 258. — Brzojavni naslov: „LJUBLJANSKA BANKA“

Poštni čekovni računi:

Ljubljana št. 11.258, Wien štev. 180.041,
Zagreb štev. 39.068. Praga štev. 59.705.

SVICARSKA TVRDKA V AVSTRIJI!

F. OBERHÄUSLI & Co.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE

Bregenz a/Bodensee (Vorarlberg)

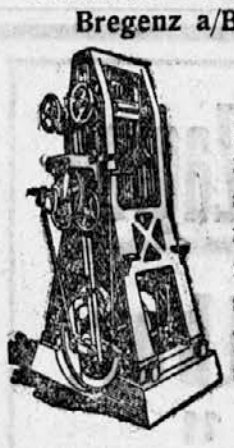

Moderni stroji za žage, polnojarmeniki, cepilni jarmeniki, vodoravni jarmeniki, strojna povprečna žaga za rezanje debel, krajilne žage, nihalne žage, brusilni stroji, stroji za sekanje zob. Kompletne naprave parnih žag s transmisijami. 12—4 1504

Takojšnja dobava.

Fotoatelje M. Japelj Koroška c. 1

moderni portretni posnetki, povečave, industr. posnetki. Oglejte si izložbe v Gosposki ulici (kavarna Central) in Šolski ulici. Odprto vsak dan od 8—12 in od 2—6 ure. Ob nedeljah od 9—12 in 3—5 ure. 1918 10—2

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in steklenino. Na debelo Na drobno

1386

Podpirajte slovenske tvrdke!

Inženersko elektromehanično podjetje

Počivalnik - Zaveršnik in drug

Aleksandrova 44 MARIBOR Tržaška cesta 8

izvršuje in gradi vsakovrstne električne naprave za razsvetljavo in pogon, povija motorje, transformatorje itd. ima v zalogi vsakovrstni elektromaterijal v največjih količinah. Na skladišču je okoli 5000 kg bakrene žice, gole in omotane za vse napeljave. Razven tega se nahaja na skladišču cca. 30 elektromotorjev od 1 HP do 75 HP. Cena motorja 1 HP je Din. 2600.—, 2 HP je Din. 4600.— 3 HP je Din. 6600.—, itd. Jamčimo za prvovrstni materijal ter smo vsled ugodnih zvez v prijetnem stanju, razpečavati blago po najnižjih cenah.

Telefon 460 12—6 1726 Telefon 460

Prva jugoslovenska tovarna žaluzij, rolet, lesenih in jeklenih oboknic

G. SKRBIĆA naslednika

BRATJE VIDAKOVIC

Tel. 4-92, 23-19 ZAGREB ILICA br. 40

Izdeluje vse vrste rolet, na pr. jeklene, lesene, platnene, pletene, rešetke, solnčne plahte, konstrukcije in njih posamezni deli.

Proračuni in ceniki brezplačno.

Iščemo zastopnike.

Najstarejša in najmodernejše urejena tovarna. Ustanovljena leta 1889

GROS ROMAN & CIE. PARIZ

TISKANI MARKIZETI

FLANEL - SATIN - FRENCH

3—2 Glavno zastopstvo za kraljevino SHS 1883

KUNZLI & MENZI

Ilica 36 ZAGREB Ilica 36

ARKO COGNAC MEDICINAL 2175

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Tabora«. — Odgovorni urednik: Rudolf Ozim. — Tiska: Mariborska tiskarna d. d.